

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 31-06 - 5375

Chișinău

„8” „iulie 2018

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul art.73 din Constituția Republicii Moldova, se prezintă spre examinare proiectul de lege privind procedura notarială, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.631 din 5 iulie 2018.

Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului de lege este Ministerul Justiției.

Anexe:

1. Hotărîrea Guvernului privind aprobarea proiectului de lege (în limba română - 1 filă și în limba rusă - 1 filă);
2. Proiectul de lege (în limba română -51 file și în limba rusă -61 file);
3. Nota informativă la proiectul de lege (2 file);
4. Raportul de expertiză al Centrului Național Anticorupție (4 file).

Secretar general adjunct al Guvernului

Roman Cazan

Ex.: E.Grosu
Tel.: 022250274

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr. <u>241</u>	
<u>09</u> <u>07</u> 2018	
Ora _____	

Casa Guvernului,
MD-2033, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373-22-250104

Fax:
+ 373-22-242696

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr.631

din 5 iulie 2018

Chișinău

Pentru aprobarea proiectului de lege privind procedura notarială

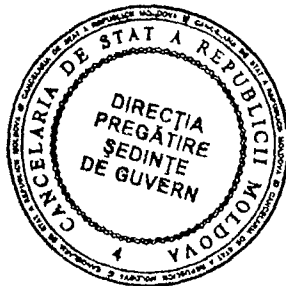
Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege privind procedura notarială.

Prim-ministru

PAVEL FILIP

Contrasemnează:

Ministrul justiției

Victoria Iftodi

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE**
privind procedura notarială

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE**Articolul 1. Domeniul de reglementare**

(1) Prezenta lege stabilește principiile procedurii notariale, competența notarului, procedura de îndeplinire a actelor și acțiunilor notariale, cerințele înaintate față de acestea.

(2) Prevederile prezentei legi se aplică notarilor și altor persoane abilitate prin lege cu atribuții de autentificare a actelor juridice și legalizare a copiilor, extraselor și semnăturilor de pe documente.

Articolul 2. Principiile procedurii notariale

Procedura notarială este guvernată de următoarele principii:

- a) legalitate;
- b) independența notarului și supunerea numai legii;
- c) efectuarea actelor notariale în mod egal pentru toate persoanele, fără discriminare;
- d) imparțialitate;
- e) confidențialitate;
- f) caracterul nelitigios al procedurii notariale.

Articolul 3. Asigurarea confidențialității

(1) Pentru asigurarea confidențialității notarul creează în cadrul biroului notarial condițiile necesare. Dacă actul notarial este îndeplinit în afara sediului biroului notarial, solicitantul actului notarial este obligat să asigure crearea condițiilor necesare pentru păstrarea confidențialității.

(2) Notarul, notarul stagiar și personalul biroului notarial au obligația să păstreze secretul profesional cu privire la actele și faptele despre care au luat cunoștință în cadrul activității lor, chiar și după încetarea funcției, respectiv după încetarea raporturilor de muncă, cu excepția cazurilor în care legea, persoanele care au oferit informațiile, după caz, subiecții datelor cu caracter personal sau instanța de judecată îi eliberează de această obligație.

(3) Terțele persoane pot asista la îndeplinirea actului notarial, dacă solicitantul actului notarial, prin cerere, a solicitat acest fapt. În acest caz notarul va stabili identitatea terților care asistă la îndeplinirea actului și va cere acestora depunerea declarației de confidențialitate.

(4) Modelul declarației de confidențialitate este aprobat de Camera Notarială.

Articolul 4. Activitatea notarială

Activitatea notarială se realizează prin îndeplinirea de către notar a actelor, acțiunilor, procedurilor și consultațiilor notariale, în vederea realizării atribuțiilor prevăzute de lege.

Articolul 5. Actul notarial și acțiunea notarială

(1) Actul juridic îmbracă forma autentică în temeiul legii sau la cererea persoanei interesate.

(2) Actul notarial se îndeplinește în formă scrisă, la cererea părților, dacă altceva nu este prevăzut de lege.

(3) Îndeplinirea actelor notariale se realizează în formă de autentificare, legalizare și certificare.

(4) Pe lângă textul ce expune actul juridic, actul notarial include obligatoriu numele, prenumele, semnătura și sigiliul notarului, inclusiv concluziile privind constatările și circumstanțele stabilite de notar personal, fără de care actul notarial este nul.

(5) În procedura de confirmare a dreptului de moștenire, certificarea faptelor prevăzute de lege, primirea în depozit, primirea documentelor la păstrare și în alte cazuri prevăzute de lege se eliberează certificatul respectiv.

(6) Actul notarial și girul notarial sînt întocmite pe suport de hîrtie sau în format electronic, avînd aceeași forță juridică.

(7) În cazul întocmirii actelor notariale pe blanchete speciale de strictă evidență, acestea se înregistrează la Ministerul Justiției. Forma și conținutul blanchetelor speciale pe care se întocmesc actele notariale se aprobă de Ministerul Justiției.

(8) Actul notarial purtînd sigiliul și semnătura notarului este de autoritate publică, se prezumă legal, veridic și are forță probantă și, după caz, forță executorie prevăzută de lege.

(9) Acțiunea notarială reprezintă o totalitate de fapte întreprinse, acte emise de notar, îndreptate spre stabilirea faptelor și împrejurărilor necesare îndeplinirii și executării actului notarial sau procedurii notariale. Dispozițiile prezentei legi sînt aplicabile și acțiunilor notariale, în măsura în care din lege nu rezultă altceva.

Capitolul II REGULI GENERALE DE ÎNDEPLINIRE A ACTELOR NOTARIALE

Articolul 6. Locul îndeplinirii actelor notariale

(1) Actele notariale se îndeplinesc în biroul notarului, în timpul zilelor și programului de lucru afișate în incinta biroului notarial.

(2) Cu titlu de excepție și în mod justificat, atunci când o cer circumstanțele cazului, iar actele notariale nu pot fi îndeplinite altfel, la cererea persoanelor, actul notarial poate fi îndeplinit în afara zilelor și/sau programului de lucru ori în afara biroului notarial, în limitele teritoriului de activitate.

(3) Solicitantul îndeplinirii actului notarial în afara sediului biroului notarului și/sau în afara programului de lucru suportă cheltuielile aferente, conform legii.

Articolul 7. Termenul de îndeplinire a actului notarial

(1) Actul notarial se îndeplinește într-un termen rezonabil stabilit de către notar cu solicitantul actului notarial conform programării prealabile. Termenul rezonabil se determină în funcție de complexitatea actului, timpul necesar obținerii și prezentării documentelor necesare, posibilitățile de prezentare în fața notarului a părților actului și alte circumstanțe, după caz.

(2) În cazul necesității studierii minuțioase a documentelor prezentate sau a întreprinderii anumitor măsuri în vederea verificării unor date suplimentare necesare întocmirii actului notarial, notarul sau părțile pot solicita amânarea îndeplinirii actului notarial pentru un termen rezonabil, care se aduce la cunoștința solicitanților actului notarial.

Articolul 8. Refuzul îndeplinirii actului notarial și a acțiunii notariale

(1) Notarul refuză îndeplinirea actului notarial sau a acțiunii solicitate dacă:

- a) acestea sînt contrare legii, bunelor moravuri sau nu corespund cerințelor legale pentru încheierea/îndeplinirea lor;
- b) acestea urmează a fi îndeplinite de un alt notar;
- c) părțile actului notarial, solicitantul nu dispun de autorizarea cerută de lege sau reprezentantul nu dispune de împuternicirile necesare.

(2) Notarul poate refuza îndeplinirea unei acțiuni, precum și a actului solicitat de parte dacă:

- a) se solicită îndeplinirea lor în afara orelor de program;
- b) nu sînt achitate taxele și plățile stabilite, precum și toate cheltuielile necesare pentru îndeplinirea actului sau acțiunii notariale;
- c) datele din documentele prezentate nu corespund cu datele din registrele de stat, ținute în formă electronică.

(3) Dacă documentul prezentat suscită îndoieli cu privire la autenticitatea sau la veridicitatea datelor pe care le conține, iar îndeplinirea actului notarial sau a acțiunii notariale nu poate fi refuzată sau suspendată, inclusiv după primirea

răspunsului privind autenticitatea sau valabilitatea actelor conform alin. (4) art. 9, persoana care îndeplinește actul notarial va atrage atenția părților asupra posibilelor consecințe juridice și va face mențiune expresă în act. Dacă partea se opune inserării mențiunii, notarul va refuza întocmirea actului.

Articolul 9. Suspendarea îndeplinirii actului notarial și a acțiunii notariale

(1) Îndeplinirea actului notarial se suspendă în baza încheierii instanței de judecată.

(2) Suspendarea îndeplinirii actului notarial încetează în temeiul încheierii irevocabile de anulare a măsurii de asigurare a acțiunii sau în temeiul hotărârii judecătorești definitive.

(3) La cererea scrisă a persoanei care justifică un interes legitim, notarul, prin încheiere, poate suspenda pentru o singură dată îndeplinirea actului notarial pe un termen de pînă la 30 de zile, cu informarea solicitantului despre necesitatea prezentării încheierii instanței de judecată privind suspendarea îndeplinirii actului notarial. Dacă pînă la expirarea termenului persoana interesată nu va prezenta notarului încheierea instanței de judecată privind suspendarea îndeplinirii actului sau acțiunii notariale, notarul îndeplinește actul sau acțiunea notarială solicitată.

(4) Notarul din oficiu, prin încheiere, suspendă întocmirea actului notarial sau a acțiunii notariale dacă documentul prezentat trezește îndoieli cu privire la autenticitatea sau valabilitatea lui. În acest caz notarul va reține actele prezentate și va expedia autorităților competente demersurile necesare. Îndeplinirea actului notarial sau a acțiunii suspendate va fi reluată după primirea răspunsului privind autenticitatea sau valabilitatea actelor.

(5) În cazul în care prin confruntarea informațiilor din registrele de publicitate, cele comunicate din sursele primare („furnizorii de informații” – în sensul Legii nr. 982 din 11 mai 2000 privind accesul la informații) și situația de fapt constatată de către notar în cadrul procedurii de îndeplinire a actului notarial și a acțiunii notariale, inclusiv informațiile comunicate de solicitant, rezultă că documentul prezentat nu este autentic, notarul va reține actul și va sesiza organele de drept.

Articolul 10. Încheierea de amînare, suspendare sau refuz în îndeplinirea actului notarial sau acțiunii notariale

(1) Amînarea, suspendarea sau refuzul îndeplinirii actului notarial sau acțiunii notariale se comunică părților verbal sau în scris sub formă de încheiere.

(2) În termen de 10 de zile calendaristice de la momentul comunicării cererii de eliberare a încheierii de amînare, suspendare sau refuz, notarul va elibera încheierea care va cuprinde obligatoriu data adoptării, numele și prenumele notarului, datele solicitantului actului notarial, actul notarial solicitat, motivele de drept și de fapt ale amînării, suspendării sau refuzului, cu invocarea temeiului legal, calea de atac și termenul de exercitare a acesteia.

(3) Cererea de eliberare a încheierii de amânare, suspendare sau refuz va cuprinde informația cu privire la tipul actului sau acțiunii solicitate și documentele prezentate pentru îndeplinirea actului sau acțiunii notariale. Documentele enumerate în cerere se anexează la aceasta.

(4) Încheierea se întocmește în două exemplare și se înregistrează în Registrul actelor notariale și evidențele de corespondență. Un exemplar, împreună cu actele anexate la cererea de eliberare a încheierii, se înmânează sau se expediază prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire solicitantului, iar al doilea exemplar, împreună cu copia actelor prezentate, care se anexează la încheiere, se păstrează în arhiva notarului.

(5) Încheierea de amânare, suspendare sau refuz poate fi atacată în procedura de contencios administrativ, conform legislației.

Articolul 11. Competența notarului

(1) Notarul îndeplinește următoarele acte notariale și acțiuni notariale:

- a) redactarea înscrisurilor cu conținut juridic, la solicitarea părților;
- b) autentificarea înscrisurilor;
- c) procedura succesorală notarială;
- d) eliberarea certificatului de moștenitor;
- e) eliberarea certificatelor de proprietate;
- f) certificarea unor fapte, în cazurile prevăzute de lege;
- g) legalizarea semnăturilor de pe documente;
- h) legalizarea semnăturii traducătorului sau interpretului autorizat;
- i) actele de protest al cambiilor și cecurilor;
- j) numirea, în cazurile prevăzute de lege, a custodelui sau a curatorului special;
- k) legalizarea copiilor de pe documente și a extraselor din ele;
- l) efectuarea și certificarea traducerilor;
- m) transmiterea înscrisurilor persoanelor fizice și juridice altor persoane fizice și juridice și, după caz, eliberarea certificatului;
- n) primirea în depozit a mijloacelor financiare, documentelor și instrumentelor financiare;
- o) lichidarea pasivului succesoral, cu acordul tuturor moștenitorilor;
- p) asigurarea probelor;
- q) organizarea și petrecerea licitațiilor, certificarea etapelor procedurale ale licitațiilor sau ale rezultatelor acestora;
- r) desfacerea căsătoriei prin acordul soților;
- s) eliberarea de duplicate ale actelor notariale;
- t) medierea în condițiile legii;
- u) investirea cu formulă executorie;
- v) orice alt act și acțiune prevăzute de actele normative.

(2) Notarul poate da și alte consultații juridice în materie notarială decât cele privind conținutul actelor pe care le îndeplinește și poate participa, în calitate de specialist desemnat de părți, la pregătirea și întocmirea unor acte juridice care pot fi supuse autentificării notariale.

(3) În îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin, notarul are competență generală, cu următoarele excepții:

a) procedura succesorală notarială este de competența notarului care își desfășoară activitatea pe teritoriul locului deschiderii succesiunii;

b) în cazul moștenirilor succesive, moștenitorii pot alege pe oricare din notarii care desfășoară activitate pe teritoriul locului deschiderii succesiunii, defunctului care a decedat din urmă;

c) actele de protest al cambiilor și cecurilor se fac de notarul care desfășoară activitate pe teritoriul unde se află debitorul;

d) eliberarea duplicatului de pe actul notarial se face de notarul în a cărui arhivă se păstrează originalul acestuia;

e) în alte cazuri prevăzute de lege.

(4) Conflictele de competență dintre notari se soluționează de către Consiliul Camerei Notariale, la sesizarea notarului sau a părții interesate.

Articolul 12. Stabilirea identității participanților actului notarial

(1) Notarul stabilește identitatea solicitantului actului notarial sau acțiunii notariale, a altor participanți la procedura de îndeplinire a actului notarial. Identitatea se stabilește în baza actelor de identitate și prin verificarea datelor din Registrul de stat al populației, ținut în formă electronică. În lipsa actelor de identitate, identitatea persoanei se stabilește în baza informației din Registrul de stat al populației.

(2) Identitatea cetățenilor străini și apatrizilor se stabilește în baza documentului de călătorie valabil, recunoscut sau acceptat de Republica Moldova, ori în baza actelor de identitate eliberate în conformitate cu Legea nr. 273-XIII din 9 noiembrie 1994 privind actele de identitate din sistemul național de pașapoarte.

(3) Elementele obligatorii de identificare a persoanelor sînt:

a) pentru cetățenii Republicii Moldova și rezidenții permanenți ai Republicii Moldova: numele, prenumele, numărul de identificare de stat al persoanei fizice (IDNP), cetățenia, domiciliul sau, în lipsa acestuia, reședința temporară;

b) pentru cetățeni străini, apatrizi, persoane fizice nerezidente în Republica Moldova: numele, prenumele, numărul de identificare de stat al persoanei fizice, numărul și seria actului de identitate, cetățenia cetățenilor străini și reședința declarată, dacă nu reiese din actul în baza căruia s-a stabilit identitatea;

c) pentru persoana juridică autohtonă: denumirea, sediul și numărul de identificare de stat al unității de drept (IDNO) sau numărul de înregistrare în registrele speciale, pentru asociații și fundații, după caz;

d) pentru persoana juridică străină: denumirea, sediul, rezidența fiscală și numărul de înregistrare emis de autoritatea competentă din țara de origine;

e) pentru persoana fizică autorizată: numele, prenumele, numărul de înregistrare fiscală, domiciliul și sediul profesional, cu specificarea activității desfășurate.

Articolul 13. Stabilirea capacității de exercițiu și a discernământului

(1) În vederea stabilirii capacității de exercițiu și a discernământului, suplimentar criteriului de vîrstă și cazurilor de emancipare, notarul este obligat să verifice în registrul de publicitate respectiv informația despre existența în privința părților actului notarial și a solicitantului adulți a măsurilor de ocrotire contractuale sau judiciare și să verifice necesitatea autorizării cerute de lege pentru încheierea actelor juridice solicitate, iar în cazul în care constată lipsa unei astfel de autorizări sau în cazul în care condițiile de ocrotire nu permit îndeplinirea actului notarial solicitat, emite o încheiere de refuz de îndeplinire a actului notarial sau acțiunii notariale.

(2) Notarul verifică dacă solicitantul actului notarial poate să-și exprime în mod clar consimțământul, să conștientizeze acțiunile sale, să le dirijeze, fiind în stare să aprecieze efectele juridice ale actului notarial solicitat și ale acțiunilor sale la momentul întocmirii actului.

(3) Notarul nu va refuza întocmirea actului notarial la solicitarea persoanei fără discernământ în condițiile art. 224 alin. (2) din Codul civil al Republicii Moldova.

Articolul 14. Verificarea capacității juridice a persoanei juridice

Pentru autentificarea actului juridic în numele persoanei juridice sau cu participarea acesteia, notarul va accesa registrul de publicitate respectiv pentru confirmarea înregistrării persoanei juridice și, după caz, a componenței organelor de conducere a acesteia, va verifica actul de constituire și competența organului de conducere, documentele care confirmă împuternicirile de reprezentare și limitele mandatului reprezentantului, inclusiv prin verificarea registrului electronic unic al procurilor.

Articolul 15. Semnarea actelor notariale

(1) Actul notarial, inclusiv anexele care sînt parte integrantă a actului, se semnează în fața notarului de către părți sau reprezentanții lor și, după caz, de cei chemați a încuviința actele pe care părțile le întocmesc, de martori, traducători autorizați, interpreți autorizați și alte persoane, dacă este cerută prezența lor. Dacă actele nu au fost semnate în fața notarului, aceștia pot confirma semnătura prin declarație autentificată.

(2) Încuviințarea reprezentantului legal pentru încheierea actului juridic se exprimă nemijlocit prin semnarea actului notarial de către reprezentant. În lipsa unuia dintre reprezentanți, încuviințarea celuilalt reprezentat, dacă este cerută de legislație, se exprimă printr-o declarație autentificată, cu indicarea tuturor condițiilor esențiale ale actului juridic.

(3) În cazul în care solicitantul actului notarial este analfabet, nevăzător sau din pricina dizabilității fizice, a bolii sau din alte cauze întemeiate nu poate semna personal actul, după ce a fost citit actul notarial și a fost exprimat consimțământul la semnarea lui, solicitantul desemnează o altă persoană să semneze actul în numele său, consemnîndu-se acestea în girul notarial.

(4) În cazul în care surdul, mutul sau surdomutul este analfabet, la îndeplinirea actelor notariale este obligatorie prezența unui interpret autorizat al semnelor celor surzi, muți ori surdomuți, care va comunica solicitantului conținutul înscrisului notarial și îl va semna, consemnându-se acestea în girul notarial.

(5) În cazul în care surdul, mutul sau surdomutul este cărturar, el va depune o cerere scrisă prin care solicită îndeplinirea actului notarial. Solicitantul va semna personal înscrisul notarial după ce a citit conținutul acestuia.

(6) Se interzice semnarea actului pentru solicitantul mut, surd, surdomut, analfabet sau participarea în calitate de interpret al solicitantului, sub sancțiunea nulității, a persoanei care:

- a) este minoră sau se află sub o formă de ocrotire judiciară;
- b) nu are discernământ la momentul întocmirii actului;
- c) este mut, surd, surdomut, orb sau slab văzător;
- d) este analfabetă;
- e) este parte a actului notarial, reprezentantul solicitantului sau persoana pe numele căreia se întocmește actul notarial;
- f) obține un avantaj în urma îndeplinirii actului;
- g) este rudă sau afin în linie dreaptă sau în linie colaterală pînă la gradul doi inclusiv cu solicitantul actului notarial sau soțul acestuia;
- h) este rudă sau afin în linie dreaptă sau în linie colaterală pînă la gradul doi inclusiv cu notarul sau soțul acestuia;
- i) este angajat, notar stagiar la biroul notarial în care se întocmește actul notarial.

(7) Nu se admite trecerea semnăturilor părților actului notarial pe o foaie fără text.

(8) Circumstanțele prevăzute la alin. (6) sînt verificate de către notar, informînd persoanele respective despre consecințele nerespectării restricțiilor alin. (6), cu efectuarea mențiunilor respective de preîntîmpinare în girul notarial.

Articolul 16. Actele notariale întocmite prin reprezentant

(1) La autentificarea actului notarial prin reprezentant, notarul verifică împuternicirile de reprezentare, păstrînd în arhivă originalul sau copia legalizată a actului ce confirmă împuternicirile de reprezentare.

(2) Stabilirea identității și verificarea capacității de exercițiu a reprezentantului la întocmirea actului notarial se efectuează în aceleași condiții ca și pentru solicitantul care acționează în nume propriu, conform prezentei legi.

(3) Se interzice semnarea actului în numele solicitantului reprezentat de către persoana care:

- a) este minoră, cu excepția celor emancipate, sau care se află sub o formă de ocrotire juridică;
- b) nu are discernământ la momentul întocmirii actului;
- c) este mută, surdă, surdomută, oarbă sau slab-văzătoare la momentul semnării actului;
- d) este analfabetă;

e) este angajat al notarului sau notar stagiar la biroul notarial în care se întocmește actul notarial;

f) este rudă sau afin în linie dreaptă sau în linie colaterală pînă la gradul doi inclusiv cu notarul la care se întocmește actul notarial sau cu soțul acestuia.

Articolul 17. Documentele necesare pentru întocmirea actelor notariale și cerințele față de acestea

(1) Notarul va cere părților, după caz, înscrisurile confirmative necesare și autorizațiile, avizele prevăzute de legislație pentru întocmirea actului sau îndeplinirea procedurii, cu excepția documentelor care confirmă datele din registrele de publicitate, ținute în formă electronică. La cererea acestora, notarul poate acorda servicii de colectare și obținere a documentației necesare.

(2) În vederea îndeplinirii obligațiilor ce îi revin potrivit prezentei legi, notarul verifică datele din registrele de publicitate, ținute în formă electronică, la data întocmirii actelor notariale, cu respectarea prevederilor Legii nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal. În același scop, notarul, după caz, va solicita deținătorilor registrelor publice accesul la actele în original și informațiile necesare îndeplinirii procedurilor notariale, va ridica personal sau prin angajații săi duplicatele documentelor ori copiile acestora și în același mod va lua cunoștință de actele în original păstrate la autoritățile competente, inclusiv de dosarul cadastral.

(3) Notarul nu acceptă documentele prezentate care:

a) nu corespund condițiilor de fond și de formă stabilite de lege;

b) nu pot fi în totalitate citite din cauza deteriorării, sînt scrise în creion, întocmite incomplet sau cu sens ambiguu, conțin ștersături, adăugiri nespecificate, cuvinte șterse sau corectări nespecificate.

(4) Notarul poate solicita traducerea legalizată în limba română a documentelor prezentate întocmite într-o limbă străină.

(5) Originalele documentelor în temeiul cărora a fost îndeplinit actul sau procedura notarială se anexează la dosar și se păstrează în arhiva notarului, cu excepția celor necesare realizării ulterioare a drepturilor sau executării obligațiilor, caz în care notarul face o copie legalizată și o anexează la dosar, spre păstrare în arhiva notarială, iar pe originalul documentului restituit notarul face mențiunea despre actul notarial sau procedura notarială îndeplinită în baza documentului restituit.

Articolul 18. Acordarea asistenței și informației necesare

(1) Organele de ocrotire a ordinii publice vor acorda sprijin notarilor în cazul în care aceștia sînt împiedicați să-și exercite atribuțiile. De asemenea, autoritățile administrației publice au obligația ca, în limitele atribuțiilor lor, să acorde notarilor sprijinul solicitat pentru îndeplinirea actelor, acțiunilor și procedurilor notariale.

(2) La solicitarea notarului, persoanele juridice de drept public și cele private au obligația să furnizeze, în condițiile legii, informațiile pe care acesta

este obligat să le verifice, potrivit legislației, la îndeplinirea procedurilor notariale.

(3) În toate celelalte cazuri, instituțiile prevăzute la alin. (2) vor furniza informații în baza acordurilor încheiate cu Camera Notarială.

Articolul 19. Cerințe la redactarea actelor notariale

(1) Actul notarial poate fi redactat de către notar sau de către părți.

(2) Notarii redactează actul potrivit voinței părților, în condițiile prevăzute de lege.

(3) Notarul acceptă actul redactat de părți sau, după caz, de reprezentanții lor numai în cazul în care conținutul acestuia nu contravine legislației și îndeplinește condițiile de fond și formă prevăzute de lege. Notarul poate modifica sau completa textul actului prezentat numai cu acordul părților.

(4) Actul va fi redactat citet, îngrijit și fără prescurtări. Mențiunile în cifre (date calendaristice de care este legată apariția, modificarea sau stingerea drepturilor, termene, mărimea sau valoarea bunurilor, sume bănești) se vor înscrie și cu litere luate între paranteze, iar spațiile goale dintre rînduri și din rîndurile care nu sînt completate pînă la sfîrșit se vor completa prin trasare de linii.

(5) Bunurile care fac obiectul contractului se individualizează prin caracteristicile lor: număr cadastral, suprafață, mărime, adresă, cantitate, destinație și, după caz, prin alte însușiri.

(6) Actul notarial alcătuit din mai multe file va fi cusut, capsat sau broșat, aplicîndu-se sigiliul notarului pe marginile alăturate a două file, astfel încît sigiliul de legătură să fie aplicat pe toate filele înscrisului.

(7) Camera Notarială elaborează și aprobă cerințele tehnice de redactare și întocmire a actelor notariale.

Articolul 20. Citirea actului notarial și exprimarea consimțămîntului

(1) Înainte de a fi semnat, actul juridic întocmit se prezintă părților pentru a lua cunoștință de conținutul acestuia. După aceasta notarul este obligat să dea citire în glas textului actului juridic.

(2) După citirea actului, notarul întreabă părțile dacă cele cuprinse în acesta exprimă voința lor. Exteriorizarea consimțămîntului se materializează prin semnătură.

(3) Consimțămîntul persoanei cu infirmitate, al surdului, mutului sau surdomutului, dacă sînt cărturari, se dă în scris în fața notarului, prin înscrierea de către parte, înainte de a semna, a mențiunii despre exprimarea consimțămîntului la semnarea actului.

(4) Dacă surdul, mutul sau surdomutul se găsesc din orice motiv în imposibilitate de a scrie, consimțămîntul se dă prin interpret, consemnînd acestea în girul notarial.

(5) Dacă persoana cu dizabilitate fizică se găsește din orice motiv în imposibilitate de a scrie, consimțămîntul, la cererea sa, se confirmă prin semnătura persoanei împuternicite să semneze în numele său.

(6) Pentru exprimarea consimțământului unui orb sau slab văzător, notarul îi citește acestuia actul și îl întreabă dacă cele auzite reprezintă voința sa, consemnând acestea în girul notarial.

(7) În cazul în care actul notarial conține anexe care sînt parte integrantă a actului notarial, acestea se citesc și se transmit participanților pentru a lua cunoștință. Dacă actul notarial face referință la hărți, desene, planuri, imagini, acestea se prezintă participanților pentru a lua cunoștință de ele.

Articolul 21. Limba îndeplinirii actelor notariale și a lucrărilor de secretariat

(1) Actele notariale și lucrările de secretariat în biroul notarului se efectuează în limba română.

(2) Persoanele care nu cunosc limba română sînt în drept de a lua cunoștință de cuprinsul actului printr-un interpret sau traducător autorizat.

(3) La cererea părților, notarul poate îndeplini acte într-o altă limbă decît cea română numai în cazul în care cunoaște limba în care sînt întocmite actele.

Articolul 22. Traducerea actului notarial

(1) Dacă solicitantul actului notarial declară că nu cunoaște limba română sau dacă notarul are îndoieli că persoana posedă limba română pentru a înțelege conținutul actului notarial redactat, notarul solicită asigurarea participării interpretului sau traducătorului, după caz.

(2) Traducerea se efectuează de către un interpret sau traducător autorizat ori de către notar, dacă acesta posedă limba străină. În toate situațiile în care actul se îndeplinește cu participarea interpretului sau traducătorului autorizat, acesta semnează inscripția de certificare a traducerii, care se aplică înainte de girul notarial.

(3) Traducerea verbală a actului notarial substituie citirea acestuia dacă solicitantul declară că posedă limba în care se traduce și a înțeles sensul actului. Dacă la cererea solicitantului traducerea s-a efectuat în scris, textul tradus se transmite solicitantului pentru a fi citit sau se citește în glas de către persoana care a tradus.

(4) Actele notariale traduse în scris într-o limbă străină se pot redacta fie pe doua coloane, cuprinzînd în prima coloană textul în limba română, iar în cea de-a doua, textul în limba străină, fie în mod succesiv, mai întîi textul în limba română, iar apoi textul în limba străină.

(5) În cazul în care actul notarial conține anexe care sînt parte integrantă a actului supus traducerii, acestea se traduc și se semnează în aceleași condiții ca și cele prevăzute pentru traducerea actului, potrivit legii.

(6) Despre circumstanțele în care se realizează traducerea actului notarial se face mențiunea respectivă în girul notarial.

(7) Cheltuielile pentru traducere sînt suportate de către solicitantul actului notarial.

Articolul 23. Numărul de exemplare ale actelor notariale

(1) Numărul de exemplare ale documentului în care se expune conținutul actului juridic autentificat notarial nu poate depăși numărul părților actului juridic plus un exemplar pentru arhiva notarului, în cazurile prevăzute de alin. (3).

(2) Toate exemplarele actelor juridice se semnează de părți și au aceeași putere juridică.

(3) Un exemplar original al testamentelor, procurilor, certificatelor, contractelor sau altor acte ce necesită a fi arhivate se păstrează în arhiva notarului.

Articolul 24. Girul notarial și certificatul notarial

(1) Conținutul girului actului notarial se stabilește de către notar în funcție de actul notarial îndeplinit și faptele constatate, conținând, după caz:

- a) sediul biroului notarial;
- b) data îndeplinirii actului notarial;
- c) numele notarului;
- d) locul unde s-a îndeplinit actul notarial, în cazul îndeplinirii în afara sediului biroului notarial, precizându-se împrejurarea ce justifică întocmirea înscrisului în acel loc;
- e) numele sau denumirea părților, domiciliul sau sediul acestora și mențiunea faptului prezentării lor în persoană, reprezentate ori asistate, precum și modul în care li s-a stabilit identitatea, cu excepția încheierilor, certificării faptelor prin care se dă o dată certă înscrisurilor sau legalizării copiilor de pe document;
- f) constatarea îndeplinirii condițiilor de fond și de formă ale actului notarial întocmit în raport cu natura aceluși act;
- g) constatarea îndeplinirii actului notarial și a citirii acestuia de către notar și de către părți;
- h) constatarea că s-a luat consimțământul părților pentru îndeplinirea actului notarial;
- i) constatarea că actul a fost semnat în fața notarului de toți cei obligați să-l semneze;
- j) mențiunea cuantumului și perceperii plății notariale;
- k) semnătura notarului;
- l) sigiliul notarului;
- m) alte mențiuni sau constatări care rezultă din procedura notarială sau pe care notarul le consideră necesare.

(2) Certificatul notarial va conține, după caz:

- a) sediul biroului notarial;
- b) data eliberării certificatului;
- c) numele notarului;
- d) numele sau denumirea titularului;
- e) faptele constatate de notar;
- f) mențiunea cuantumului și perceperii plății notariale;

- g) semnătura notarului;
- h) sigiliul notarului;
- i) alte mențiuni sau constatări care rezultă din procedura notarială sau pe care notarul le consideră necesare.

(3) Ministerul Justiției elaborează și aprobă modelele girurilor notariale și certificatelor notariale, după consultarea Camerei Notariale.

(4) Actele de protest al cambiilor se întocmesc conform modelului prezentat în anexele nr. 3 și nr. 4 la Legea cambiei nr. 1527-XII din 22 iunie 1993.

Articolul 25. Registrele notariale și evidența lucrărilor de secretariat

(1) Toate actele notariale, acțiunile și procedurile notariale, inclusiv încheierile notariale, și toate plățile notariale și taxele de stat încasate se înregistrează în registrele necesare pentru desfășurarea activității notariale.

(2) Ținerea registrelor notariale, precum și forma și conținutul acestora se reglementează de Camera Notarială, dacă prin lege nu este prevăzut altceva.

(3) Ministerul Justiției ține Registrul electronic al dosarelor succesoriale și testamentelor și Registrul electronic unic al procurilor. Conținutul, accesul și modul de gestionare al acestor registre se stabilește de Ministerul Justiției.

Articolul 26. Eliberarea duplicatului actului notarial

(1) La cererea scrisă motivată a uneia din părțile actului notarial, a succesorilor sau reprezentanților de drept ai uneia dintre părțile actului notarial, inclusiv pentru cazuri de pierdere sau deteriorare a originalului actului notarial, notarul eliberează duplicatul actului notarial, al cărui original se păstrează în arhiva sa. În cazul exercitării dreptului de gaj, prezentînd actul ce confirmă transmiterea în posesie a bunului gajat, creditorul gajist este în drept să solicite duplicatul actului notarial translativ de proprietate asupra bunului gajat, iar notarul este obligat să elibereze duplicatul actului notarial, al cărui original se păstrează în arhiva sa.

(2) Duplicatul actului notarial reproduce întocmai cuprinsul, inclusiv girul notarial cu toate mențiunile actului notarial original. Anexele actului notarial, ce sînt parte integrantă a acestuia, se anexează în copie legalizată la duplicatul actului notarial.

(3) În duplicat se indică data eliberării duplicatului, iar în locul semnăturilor originale ale părților, se menționează numele de familie și prenumele fiecărui semnatar și se aplică girul prevăzut pentru duplicate. Duplicatul astfel eliberat are aceeași forță juridică ca și originalul.

(4) În cazul pierderii originalului actului, solicitantul va prezenta dovada privind publicarea avizului despre pierderea actului respectiv pe pagina web oficială a Camerei Notariale sau în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(5) La eliberarea duplicatului din cauza deteriorării sau distrugerii parțiale a actului notarial, notarul reține actul notarial respectiv în arhiva notarială.

(6) Duplicatul testamentului se eliberează la cererea scrisă a moștenitorului testamentar, a legatarului sau a executorului testamentar, numai după decesul

testatorului, la prezentarea actului ce confirmă deschiderea succesiunii. În cazul decesului moștenitorului testamentar și legatarului, duplicatul testamentului se eliberează la cererea moștenitorilor acestora, iar în cazul decesului executorului testamentar – la cererea succesorului acestuia, dacă există împuterniciri de desemnare din partea testatorului, în toate cazurile cu prezentarea certificatului de deces al testatorului și, după caz, al moștenitorului testamentar, legatarului și executorului testamentar.

Articolul 27. Eliberarea de extrase din registrele notariale

Notarul eliberează extrase din registrele notariale la solicitarea persoanelor în al căror nume sau din ale căror împuterniciri au fost îndeplinite actele notariale, precum și la solicitarea autorităților publice abilitate prin lege, în legătură cu cauzele penale, contravenționale sau civile aflate în curs de examinare.

Articolul 28. Corectarea greșelilor sau completarea omisiunilor în actul notarial

(1) Actul notarial ce prezintă erori materiale sau omisiuni vădite poate fi corectat ori completat, prin încheiere sau prin rectificare în textul actului notarial, de către notarul care a întocmit actul sau în a cărui arhivă se află originalul actului notarial respectiv, la cererea solicitantului actului notarial, care este parte a actului notarial sau din oficiu, cu acordul părților actului notarial.

(2) Erorile materiale sau omisiunile vădite pot privi numele și calitatea părților, erori de calcul și orice alte asemenea erori materiale cuprinse în actele notariale, care nu privesc aspecte ce pot afecta natura, obiectul actului sau conținutul raporturilor juridice dintre părți.

(3) Acordul părților, prevăzut la alin. (1), se prezumă dacă acestea, fiind legal citate, nu își manifestă opunerea.

(4) În cazul corectării sau completării prin încheiere nu se efectuează rectificări în textul actului notarial. Pe actul notarial corectat sau completat prin încheiere, notarul face mențiunea despre încheiere, indicând data acesteia. Încheierea de corectare sau completare se anexează la exemplarul actului notarial păstrat în arhiva notarului, precum și la exemplarele actului prezentat de părți.

(5) Rectificarea pe textul actului notarial poate fi efectuată doar în cazul în care erorile materiale sau omisiunile sînt confirmate prin actele prezentate pentru îndeplinirea actului notarial supus corectării sau completării. În aceste cazuri rectificarea se efectuează de notarul care a întocmit actul, din oficiu sau la cererea uneia dintre părți, fără a fi nevoie de prezența și semnătura acesteia în acest sens, acordul celeilalte părți fiind prezumat dacă a fost legal citată și nu și-a manifestat opunerea.

(6) Rectificările efectuate în textul actului notarial, prevăzute la alin. (5), vor fi specificate la sfîrșitul girului de autentificare a actului notarial și stipulate numai de notar, cu aplicarea semnăturii și sigiliului notarului la mențiunea respectivă după gir.

Articolul 29. Reconstituirea actului notarial

Actul notarial distrus sau dispărut fără a mai fi rămas un exemplar original se reconstituie la cererea părților, prin încheiere, cu acordul părților sau, după caz, al succesorilor acestora, dacă există un duplicat, o copie legalizată a acestuia sau o copie de pe copia legalizată a actului notarial. Reconstituirea se efectuează de către notarul care a întocmit actul notarial sau cel în a cărui gestiune a fost transmisă arhiva.

Capitolul III AUTENTIFICAREA ACTELOR JURIDICE

Articolul 30. Actele juridice supuse autentificării

(1) Notarul autentifică actele juridice pentru care prezenta lege și alte acte legislative stabilesc forma autentică obligatorie. La solicitarea părților, pot fi autentificate alte acte juridice.

(2) Se supun autentificării notariale următoarele acte juridice:

- a) declarația de acceptare sau de renunțare la moștenire;
- b) actul prin care se constituie, se transmite, se modifică sau se revocă drepturi reale imobiliare sau dezmembrăminte ale acestora;
- c) contractul de vânzare-cumpărare a bunurilor imobile în proces de construcție;
- d) procura eliberată în privința actelor juridice care necesită forma autentică și declarația de revocare a acesteia, înregistrată în Registrul electronic unic al procurilor;
- e) în cazurile prevăzute de lege, actul de constituire, reorganizarea societății comerciale, înstrăinarea părților sociale și acțiunilor, vânzarea întreprinderii în calitate de complex patrimonial unic, declarația de fiducie;
- f) testamentele autentice;
- g) alte acte pentru care legislația prevede forma autentică.

Articolul 31. Reguli generale de autentificare

În procedura de autentificare a actului notarial, notarul:

- a) stabilește dacă înscrisul reprezintă un act juridic;
- b) stabilește dacă voința părților este îndreptată spre întocmirea actului juridic;
- c) examinează conținutul juridic al înscrisurilor prezentate pentru autentificare;
- d) explică părților sensul conținutului actului juridic și consecințele juridice.

Articolul 32. Reguli privind autentificarea contractelor

(1) La autentificarea contractului, notarul verifică:

- a) dacă documentele prezentate pentru întocmirea contractului și conținutul contractului corespund cu prevederile legale;
- b) dacă contractul conține toate clauzele esențiale;

c) dacă sînt prezente părțile, după caz, reprezentanții împuterniciți în modul stabilit și dacă voința părților este îndreptată spre întocmirea contractului;

d) dacă există sau nu sarcini, grevări, interdicții, aplicate în modul stabilit.

(2) Prezentarea documentelor justificative și a altor acte necesare pentru autentificarea contractului se pune în sarcina solicitantului actului notarial.

(3) Părțile contractante sînt obligate să comunice informația cu privire la existența sau lipsa viciilor de natură juridică și materială. Răspunderea pentru tănuirea viciilor existente la momentul autentificării o poartă partea vinovată.

(4) Proprietarul bunului este obligat să comunice notarului prețul real al bunului, locul aflării bunului înstrăinat, gajat. Răspunderea pentru tănuirea aflării bunului înstrăinat, gajat, comunicarea prețului nereal al bunului, a altor date eronate sau prezentarea de documente false (nevalabile) în procesul autentificării actului juridic o poartă partea vinovată.

(5) În cadrul procedurii de autentificare a actelor notariale, notarul prezintă părților pentru cunoștință toate înscrisurile aferente întocmirii actului notarial.

(6) Proiectul contractului poate fi redactat de părți sau de notar. Dacă proiectul contractului prezentat de părți nu corespunde cerințelor legale sau nu conține toate clauzele și informațiile necesare, notarul le propune părților să ajusteze textul contractului la cerințele legale, iar în cazul în care părțile refuză ajustarea textului contractului, notarul este în drept să refuze autentificarea contractului.

(7) Notarul va explica părților, în mod imparțial, consecințele și efectele juridice ale contractului, inclusiv obligația generală de achitare a impozitelor și taxelor stabilite de legislație sau obligativitatea înregistrării drepturilor în registrele publice corespunzătoare. Notarului nu îi poate fi imputată omisiunea de a comunica cu precizie toate obligațiile fiscale în legătură cu actul notarial îndeplinit.

(8) Dacă în procesul discuțiilor cu părțile se constată că contractul a cărui autentificare se solicită nu corespunde intențiilor reale, notarul consultă părțile asupra necesității autentificării contractului ce ar corespunde intențiilor lor.

(9) Notarul răspunde de efectuarea plății sumelor de bani dacă plata se face, la solicitarea expresă a părților, prin contul bancar special al notarului, deschis în scopul consemnării sumelor, nepurtător de dobînzii. Suma depusă în contul bancar special al notarului cuprinde atît suma necesară plății, cît și suma necesară pentru plata spezelor și comisioanelor bancare.

(10) Dacă se aplică dreptul străin, atunci notarul urmează să indice participanților asupra acestui fapt, inclusiv să determine legea aplicabilă contractului cu elemente de extraneitate și să menționeze acest lucru în contract. Notarul nu este obligat să informeze despre și să explice conținutul legislației străine, însă este obligat să informeze despre eventualele efecte juridice ale actului juridic în străinătate. Notarului nu îi poate fi imputată necomunicarea tuturor efectelor juridice ale actului juridic în străinătate, cu excepția celor care afectează valabilitatea actului juridic în străinătate.

Articolul 33. Documentele justificative necesare autentificării actelor de dispoziție

(1) La autentificarea actelor de dispoziție, notarul verifică datele din Registrul de stat al populației, Registrul de stat al persoanelor juridice, Registrul de stat al întreprinzătorilor individuali, Registrul de stat al organizațiilor necomerciale, Registrul bunurilor imobile, Registrul garanțiilor reale mobiliare și alte registre de publicitate, după caz, ținute în formă electronică, și, la cererea părților, datele privind lipsa sau existența restanțelor față de bugetul de stat din sistemul informațional al Serviciului Fiscal de Stat. Notarul certifică timpul preluării datelor din registrele de publicitate ținute în formă electronică, cu anexarea, conform art. 58, a extrasului pe suport de hârtie al informației preluate din registrul de publicitate la dosarul actului notarial.

(2) Contractul de ipotecă, instituit în legătură cu procurarea bunului ce face obiectul contractului de vânzare-cumpărare, se autentifică în baza contractului de vânzare-cumpărare neînregistrat în Registrului bunurilor imobile.

(3) În cazul substituirii sau completării obiectului de ipotecă printr-un obiect care se individualizează printr-un număr cadastral separat, la autentificarea acordului de modificare a contractului de ipotecă se aplică aceleași condiții ca și pentru contractul de ipotecă supus modificării, dacă părțile nu au convenit altfel.

(4) După autentificarea actului de dispoziție asupra bunurilor imobile, notarul notează actul de dispoziție în Registrul bunurilor imobile.

(5) Procurile folosite la autentificarea actelor de dispoziție sau a actelor prin care se oferă dreptul de încheia acte de dispoziție în nume propriu sau în numele altei persoane rămân la dosar în original sau în copie legalizată.

Articolul 34. Stabilirea regimului proprietății comune a soților

(1) Stabilirea regimului proprietății comune a soților se efectuează în baza actelor prezentate și a declarației pe proprie răspundere a titularului dreptului sau a reprezentantului său. În cazul în care informația din actele prezentate nu corespunde cu declarația pe proprie răspundere, notarul solicită titularului de drept sau reprezentantului acestuia prezentarea altor acte justificative.

(2) În actul juridic notarul face mențiunea despre regimul proprietății, precum și despre modul în care a fost stabilit acest fapt.

Articolul 35. Particularitățile contractului de vânzare-cumpărare a unei cote-părți ideale din imobil

(1) La autentificarea contractului de vânzare-cumpărare a unei cote-părți ideale dintr-un imobil, notarul trebuie să se asigure că a fost respectată procedura de notificare a coproprietarului despre dreptul său de preemțiune, în modul prevăzut de lege.

(2) În cazul în care coproprietarul nu este cunoscut sau refuză să elibereze declarația de renunț la dreptul de preemțiune, notificarea despre oferta de vânzare se efectuează prin intermediul notarului în procedura de expediere a înscrisului sau prin executorul judecătoresc.

Articolul 36. Autentificarea tranzacției rezultate din mediere

(1) La solicitarea părților și în baza procesului-verbal de mediere semnat de părți și mediator, notarul autentifică tranzacția. În condițiile prezentei legi, notarul care a efectuat medierea nu poate autentifica tranzacția.

(2) Tranzacția, inclusiv anexele acesteia, se semnează de către părți și mediator.

Articolul 37. Autentificarea contractului de vânzare-cumpărare a imobilelor în curs de construire

La autentificarea contractului de vânzare-cumpărare a imobilelor în curs de construire notarul verifică datele din registrele de publicitate, ținute în formă electronică, conform art. 17 alin. (2), privind imobilul în curs de construire, terenul pe care îl grevează construcția, titularii drepturilor asupra acestora, iar părțile prezintă următoarele acte, în măsura în care registrele de publicitate nu conțin informații despre ele:

- a) copia autorizației pentru construcție;
- b) documentele care confirmă dreptul de proprietate sau suprafață asupra terenului;
- c) declarația în condominiu.

Articolul 38. Autentificarea procurii

(1) Notarul autentifică procura în numele uneia sau mai multor persoane, pe numele uneia sau mai multor persoane.

(2) Termenul de valabilitate a procurii nu poate depăși termenul stabilit de legislație.

(3) Procura ulterioară se autentifică notarial la prezentarea procurii inițiale autentificate notarial, în care este menționat expres dreptul de eliberare a procurii ulterioare. După autentificare, dacă au fost acordate toate împuternicirile, procura inițială se reține în original în arhiva notarului. Dacă prin procura ulterioară au fost acordate doar o parte din împuterniciri, procura inițială se restituie cu mențiunea despre realizarea dreptului de delegare, notarul păstrând în arhivă o copie legalizată a acesteia.

(4) La autentificarea procurii mandantul nu este obligat să prezinte dovezi care să confirme dreptul lui asupra bunurilor. Datele despre bunuri și despre reprezentant sînt prezentate de către reprezentat, care poartă răspundere pentru veridicitatea datelor și obținerea consimțămîntului reprezentantului pentru prelucrarea datelor cu caracter personal.

(5) Voința persoanei privind revocarea procurii se autentifică conform prevederilor referitoare la autentificarea actului juridic.

(6) Informația despre autentificarea și revocarea procurii se înscrie în Registrul electronic unic al procurilor.

Articolul 39. Declarația pe propria răspundere

(1) În cazul autentificării unei declarații pe propria răspundere, notarul preîntâmpină declarantul despre răspunderea pe care o poartă pentru fals în declarații, în conformitate cu prevederile Codului penal al Republicii Moldova.

(2) Notarul nu verifică și nu confirmă cele declarate de persoană.

Articolul 40. Organizarea și desfășurarea licitațiilor. Autentificarea contractului

(1) Notarul organizează și desfășoară licitații de vânzare a bunurilor mobile sau imobile inițiate, la cererea tuturor proprietarilor, în conformitate cu regulamentul aprobat de Camera Notarială.

(2) Bunurile grevate cu sarcini, înscrise în registrul de publicitate respectiv, pot fi scoase la licitație doar după obținerea acordului creditorilor.

(3) Licitația se desfășoară cu respectarea principiului publicității și transparenței. Procesul-verbal de desfășurare a licitației se întocmește și se semnează de notar, proprietar sau reprezentantul acestuia și ofertantul care a câștigat. La cererea proprietarului, notarul poate elibera certificat privind constatarea etapei procedurale a licitației și a rezultatelor acesteia.

(4) Contractul de vânzare-cumpărare se autentifică de notarul care a organizat licitația. Părți ale contractului de înstrăinare a bunului prin licitație sînt proprietarul și ofertantul care a câștigat licitația.

Articolul 41. Procedura de modificare, rezoluțiune și revocare a contractelor autentificate

(1) Pentru autentificarea modificării, rezoluțiunii sau revocării contractului se aplică regulile generale de autentificare.

(2) Pentru autentificarea acordului de modificare, rezoluțiune sau revocare a contractului de comun acord al părților contractante, notarul verifică și extrage datele din registrele de publicitate, ținute în formă electronică, conform art. 17 alin. (2), inclusiv în privința drepturilor și obligațiilor care fac obiectul contractului, iar părțile prezintă următoarele acte, în măsura în care registrele de publicitate nu conțin informații despre ele:

a) contractul autentificat supus modificării, rezoluțiunii sau rezilierii;

b) în cazul necesității verificării altor fapte juridice necesare pentru încheierea acordului, în măsura în care registrele de publicitate nu conțin informații despre ele, notarul va solicita prezentarea altor acte necesare și, după caz, consimțământul autorităților sau persoanelor interesate.

(3) Pentru autentificarea acordului de modificare, rezoluțiune sau reziliere se prezintă părțile contractante și persoanele care au dobîndit drepturi în urma încheierii contractului sau succesorii lor în drepturi.

(4) Pe actul revocat sau supus rezoluțiunii notarul face mențiunea respectivă. Acordul de modificare se anexează la actul de bază și reprezintă parte integrantă a acestuia. Actele rezolvite, revocate sau modificate care se păstrează în arhiva altui notar vor fi expediate de acesta, la cererea și din contul

solicitantului actului notarial, la sediul notarului care trebuie să facă mențiunile conform prezentului alineat.

(5) Notarul, în a cărei arhivă se păstrează originalele actelor de proprietate ce au servit la autentificarea actului notarial rezolvit, le restituie, la cerere, titularului, păstrînd copiile legalizate ale acestora în arhiva sa.

Articolul 42. Desfacerea căsătoriei prin acordul soților

(1) Cererea de desfacere a căsătoriei prin acordul soților poate fi depusă la orice notar în baza acordului comun al soților și în prezența ambilor soți sau în prezența unuia dintre soți, dacă notarului anterior i-a fost comunicat acordul autentic al celuilalt soț de desfacere a căsătoriei și examinare a cererii în absența sa.

(2) Cererea de desfacere a căsătoriei se întocmește în scris. Modelul cererii de divorț se aprobă de Ministerul Justiției. Cererea și, dacă există, acordul autentic prevăzut la alin. (1) trebuie să vizeze, după caz, modul de participare a părinților la educația, întreținerea copiilor minori comuni, stabilirea domiciliului acestora, plata pensiei de întreținere a soțului sau partajul averii comune dobîndite în perioada căsătoriei. În acest scop, părțile declară notarului pe propria răspundere existența copiilor minori sau concepuți, iar în cazul în care soții au copii minori, concomitent cu desfacerea căsătoriei se autentifică acordul soților cu privire la stabilirea pensiei de întreținere a copiilor minori și cu privire la domiciliul copiilor minori după divorț.

(3) La cererea de desfacere a căsătoriei se anexează copiile legalizate ale certificatelor de naștere ale soților și ale copiilor minori existenți, copiile actelor de identitate ale soților. Odată cu depunerea cererii, soții vor prezenta notarului certificatul de căsătorie în original emis de autoritățile competente ale Republicii Moldova și o copie legalizată a acestuia. Originalul certificatului de căsătorie se reține de către notar.

(4) Notarul le explică părților consecințele juridice ale desfacerii căsătoriei, drepturile și obligațiile părinților, precum și regimul patrimonial al bunurilor comune.

(5) La momentul înregistrării cererii notarul acordă soților, potrivit prevederilor Codului familiei, un termen de 30 de zile pentru eventuala retragere a cererii de desfacere a căsătoriei. Termenul pentru retragerea cererii de desfacere a căsătoriei poate fi prelungit, cu acordul soților, cu maximum 30 de zile.

(6) La expirarea termenului prevăzut la alin. (5), dacă soții și-au exprimat consimțămîntul liber și neviciat și sînt îndeplinite, cumulativ, și celelalte condiții legale prevăzute de Codul familiei pentru desfacerea căsătoriei prin acordul părților, notarul emite încheierea de desfacere a căsătoriei prin acordul părților, în care consemnează data desfacerii căsătoriei, numele de familie pe care foștii soți le vor purta după divorț și, după caz, mențiunile privind acordul parental referitor la plata pensiei de întreținere, stabilirea domiciliului minorilor, modalitatea de partajare a bunurilor comune, plata pensiei de întreținere a soțului. Încheierea de desfacere a căsătoriei se emite în cinci exemplare și

produce efectul juridic al unui act de stare civilă de desfacere a căsătoriei (divorț).

(7) În cazul în care nu există copii minori sau concepuți, la expirarea termenului indicat la alin. (5), notarul emite încheierea de divorț în prezența ambilor sau a unuia dintre soți. În cazul în care există copii minori sau concepuți, notarul solicită avizul autorității tutelare de la locul de trai al copilului referitor la soluția soților privind stabilirea locului de trai al minorului, plata pensiei de întreținere și modul de participare la educația copiilor după divorț. În acest din urmă caz, notarul emite încheierea de desfacere a căsătoriei în prezența ambilor soți.

(8) În termen de trei zile de la data emiterii încheierii de desfacere a căsătoriei prin acordul soților, notarul transmite organului de stare civilă teritorial, pentru efectuarea înregistrării actului de stare civilă, împreună cu taxa de stat pentru înregistrarea actelor de stare civilă, două originale ale încheierii și originalul certificatului de căsătorie și, după caz, autorității tutelare de la locul de trai al acestuia – o copie legalizată a încheierii. Cîte un original al încheierii se eliberează părților și un original al încheierii se reține de notarul în arhiva notarială.

Articolul 43. Respingerea cererii de desfacere a căsătoriei

(1) Notarul emite o încheiere de respingere a cererii de desfacere a căsătoriei în situațiile în care nu sînt îndeplinite, cumulativ, condițiile legale prevăzute de Codul familiei pentru desfacerea căsătoriei prin acordul părților, precum și în unul dintre următoarele cazuri:

- a) unul dintre soți nu își poate exprima consimțămîntul liber și neviciat;
- b) cererea nu este semnată de ambii soți în prezența notarului, dacă anterior notarului nu i-a fost comunicat acordul autentic al celuilalt soț de desfacere a căsătoriei și examinarea cererii în absența sa, iar soțul prezent insistă să fie înregistrată cererea;
- c) soții refuză să dea declarațiile prevăzute de lege;
- d) soții nu prezintă, la depunerea cererii, actele necesare prevăzute la art. 42 alin. (3);
- e) în cazul în care sînt copii minori sau concepuți și, la expirarea termenului prevăzut la art. 42 alin. (5), unul dintre soți nu se prezintă în fața notarului, nu consimte la desfacerea căsătoriei sau părțile refuză de a încheia acordul referitor la plata pensiei de întreținere și stabilirea locului de trai al copiilor minori, sau acordul contravine intereselor minorilor;
- g) cel puțin unul dintre soți nu s-a prezentat în fața notarului la expirarea termenului prevăzut la art. 42 alin. (5);
- l) cererea a rămas fără obiect, întrucît căsătoria dintre soți fie a fost desfăcută de către o altă autoritate competentă, fie a încetat din cauza decesului unuia dintre soți;
- m) cel puțin unul dintre soți se împacă și își retrage cererea de desfacere a căsătoriei.

(2) În cazul respingerii cererii de desfacerea a căsătoriei notarul emite o încheiere de respingere în trei exemplare, din care unul se păstrează în arhiva notarului, iar celelalte se transmit fiecăruia dintre soți. La respingerea cererii de desfacere a căsătoriei originalul certificatului de căsătorie se restituie persoanei care l-a depus la notar.

Articolul 44. Învăstirea cu formulă executorie

(1) La solicitarea părților, concomitent cu autentificarea sa, actul notarial care constată o creanță certă și lichidă poate fi învestit cu formulă executorie. În cazurile expres prevăzute de lege pot fi învestite cu formulă executorie și alte acte juridice.

(2) Mențiunea despre învestirea actului notarial cu formulă executorie se înscrie în girul de autentificare, iar în cazul altor acte învestite cu formulă executorie în cazurile expres prevăzute de lege, notarul emite o încheiere. Modelul încheierii de învestire cu formulă executorie se aprobă de Ministerul Justiției, după consultarea Camerei Notariale.

(3) Pentru învestirea cu formulă executorie în cazurile expres prevăzute de lege a actului neautentificat notarial, creditorul depune o cerere în care indică:

a) datele de identificare și domiciliul/sediul creditorului și a debitorului, după caz altă adresă de corespondență a creditorului și ale debitorului;

b) temeiul solicitării învestirii cu formulă executorie;

c) valoarea creanței;

d) indicarea modului în care a fost notificat debitorul și declarația despre neexecutarea obligației de către debitor pînă la expirarea termenului acordat debitorului prin notificare;

e) valoarea creanței restante, inclusiv dobînda, penalitățile și alte costuri sau cheltuieli ce trebuie achitate de debitor creditorului, la momentul depunerii cererii de învestire;

f) semnătura creditorului.

(4) La cererea de învestire creditorul anexează originalul actului ce confirmă nașterea obligației, notificarea debitorului și dovada recepționării.

(5) În urma examinării cererii și actelor prezentate de creditor, notarul, prin încheiere, dă curs procedurii de învestire cu formulă executorie și expediază debitorului o notificare despre pornirea procedurii învestirii cu formulă executorie.

(6) Notificarea despre pornirea procedurii de învestire cu formula executorie trebuie să conțină:

a) datele de identificare și domiciliul/sediul creditorului și ale debitorului, după caz altă adresă de corespondență;

b) temeiul executării dreptului;

c) mărimea creanței și modul de executare a obligației;

d) consecințele juridice ale învestirii actului cu formulă executorie;

e) indicarea termenului, care nu poate fi mai mic de 20 de zile de la momentul recepționării notificării, la a cărui expirare notarul emite încheierea de învestire a actului cu formulă executorie;

f) valoarea sumelor restante, inclusiv dobânda, penalitățile și alte costuri sau cheltuieli ce trebuie achitate pentru a evita continuarea procedurii de investiție, sau alte acțiuni ce trebuie întreprinse de către debitor în vederea înlăturării omisiunii de executare corespunzătoare a obligațiilor sale;

g) semnătura notarului.

(7) În termenul indicat în notificare, debitorul are dreptul să achite suma restantă sau să înlăture în alt mod omisiunea de executare corespunzătoare a obligațiilor sale, astfel după cum este stabilit în notificare, cu notificarea acestui fapt notarului.

(8) Dacă pînă la expirarea termenului indicat în alin. (6) lit. e) debitorul nu execută obligația, notarul, la cererea creditorului, emite încheierea de investiție cu formula executorie a actului neautenticat notarial.

(9) Actul notarial investit cu formulă executorie are putere de titlu executoriu la data exigibilității creanței sau la data indicată în contract. Celelalte acte investite de notar cu formulă executorie au putere de titlu executorie în condițiile legii.

(10) În lipsa originalului actului investit cu formulă executorie, titlu executoriu poate constitui duplicatul din arhiva notarului de pe exemplarul actului investit cu formulă executorie.

Articolul 45. Autentificarea și revocarea testamentului

(1) Autentificarea testamentului se face cu respectarea dispozițiilor privind autentificarea.

(2) La autentificarea testamentului notarul nu cere testatorului să prezinte dovezi pentru confirmarea dreptului de proprietate asupra patrimoniului testat.

(3) În cuprinsul testamentului se face mențiune expresă că actul reprezintă ultima voință a testatorului.

(4) Testatorul își dictează dispozițiile în fața notarului. Notarul redactează testamentul în baza solicitărilor exprimate de către testator, utilizînd terminologia juridică corespunzătoare. În cuprinsul testamentului se face mențiune expresă că actul reprezintă ultima voință a testatorului. Testamentul astfel redactat este citit cu voce testatorului și este transmis acestuia pentru a lua cunoștință, făcîndu-se mențiune expresă în girul de autentificare despre îndeplinirea acestor formalități.

(5) După îndeplinirea acestor proceduri, testatorul trebuie să declare că actul exprimă ultima sa voință, testamentul fiind apoi semnat de către testator. Despre îndeplinirea acestor formalități se face o mențiune expresă în girul de autentificare care se semnează de notar.

(6) În cazul în care testatorul prezintă un testament deja redactat, notarul dă îndrumările necesare privind legalitatea, eficacitatea și consecințele actului de ultimă voință, după care procedează la redactarea testamentului.

(7) După tehnoredactarea testamentului, acesta este citit de către notar și transmis testatorului pentru a lua cunoștință.

(8) În cazul în care la întocmirea testamentului sînt atrași martori, interpret autorizat, traducător autorizat, persoana care semnează testamentul în locul testatorului, executorul testamentar, aceștia semnează testamentul, iar notarul le

explică acestora că nu au dreptul, pînă la deschiderea succesiunii, să comunice informația cu privire la testament.

(9) Declarația de revocare a testamentului se autentifică notarial în conformitate cu regulile generale pentru autentificarea testamentului. Printr-o declarație poate fi revocat un singur sau mai multe testamente. La declarație se anexează copia testamentului care este revocat. În cazul lipsei testamentului, informația despre testament, la cererea testatorului, se obține din Registrul electronic al dosarelor succesoriale și testamentelor.

(10) Autentificarea și revocarea testamentului se înregistrează, cel tîrziu în următoarea zi lucrătoare, dar nu mai tîrziu de trei zile, în Registrul electronic al dosarelor succesoriale și testamentelor.

Articolul 46. Autentificarea testamentului din numele persoanei analfabete sau cu dizabilități fizice

(1) În cazul în care testatorul este analfabet sau din cauza unei dizabilități fizice, a bolii sau a altor cauze nu poate semna actul, el va dicta notarului conținutul testamentului, va preciza că este actul său de ultimă voință, notarul urmînd să redacteze testamentul.

(2) Ori de cîte ori testatorul nu va putea semna, la întocmirea și autentificarea testamentului vor fi prezenți o persoană desemnată de testator să semneze în locul său și doi martori, care nu sînt analfabeți.

(3) În situațiile speciale cînd notarul ia declarația de voință a surdului, mutului sau surdomutului în imposibilitate de a scrie, aceasta se face prin interpret.

(4) În girul de autentificare notarul va face mențiunea expresă a declarației testatorului, a cauzei care l-a împiedicat să semneze, precum și mențiunea despre prezența altor persoane în procedura de autentificare.

(5) Martorii trebuie să întrunească cerințele prevăzute de Codul de procedură civilă al Republicii Moldova și Codul civil al Republicii Moldova.

(6) În cazul persoanei nevăzătoare cărturare, notarul îi va citi actul înainte de a-i lua consimțămîntul. După citire, testamentul va fi semnat de către testator. Dacă nevăzătorul este analfabet, se aplică dispozițiile alin. (1).

Capitolul IV

LEGALIZAREA COPIILOR, EXTRASELOR, SEMNĂTURILOR, CERTIFICAREA FAPTELOR ȘI ÎNDEPLINIREA UNOR ACȚIUNI NOTARIALE

Articolul 47. Legalizarea copiilor de pe documente și a extraselor din ele

(1) La legalizarea copiei de pe documentul original și a extrasului din el se aplică regulile generale pentru îndeplinirea actului notarial, după confruntarea copiei cu originalul.

(2) Pot fi legalizate copii atît de pe un document în întregime, cît și de pe părți determinate ale acestuia, cu condiția ca acestea să nu denatureze înțelesul

integral al documentului și să cuprindă textul deplin ce se referă la o anumită problemă.

(3) În procedura de legalizare a copiilor de pe documente și a extraselor din ele notarul stabilește dacă documentul este original, copie sau copie legalizată și indică aceste constatări în girul notarial.

(4) Dacă documentul conține spații goale, text tăiat, completări, modificări sau text indescifrabil sau dacă documentul compus din mai multe foi este desigilat, descusut, sau dacă alte circumstanțe indică asupra intervenției la textul ori forma originală a acestuia, atunci notarul face o mențiune despre acest fapt în girul notarial, în cazul în care aceasta nu rezultă din însăși copia legalizată.

(5) Copiile legalizate de pe actele din arhiva notarului se eliberează numai părților, succesorilor și reprezentanților acestora.

(6) Copia de pe copia documentului se legalizează cu condiția că cea din urmă este legalizată notarial sau este eliberată de o autoritate competentă ce deține originalul documentului. În ultimul caz, pe copia documentului trebuie să fie aplicată ștampila autorității, semnătura persoanei competente, data eliberării copiei și mențiunea că copia corespunde originalului documentului care se păstrează la autoritatea respectivă.

Articolul 48. Legalizarea semnăturii de pe înscris

(1) Notarul legalizează semnătura de pe înscrisul al cărui conținut nu contravine legii. Nu se legalizează semnătura pe înscrisul care este o expunere a unui act juridic.

(2) Dacă la întocmirea actului notarial participă, în condițiile legii, alte persoane (martori, interpreți, traducători, persoane desemnate de persoana care nu poate semna), notarul legalizează semnătura acestora pe actul notarial.

(3) La legalizarea semnăturii notarul nu verifică faptele expuse în înscris și nu poartă răspundere pentru veridicitatea acestora, ci numai confirmă că semnătura aparține persoanei care a semnat, acest fapt fiind indicat în gir.

Articolul 49. Legalizarea semnăturii traducătorului

(1) Notarul legalizează semnătura traducătorului autorizat care a efectuat și a certificat traducerea. Notarul poate legaliza semnătura traducătorului neautorizat în condițiile stabilite la art. 1 alin. (3) din Legea nr. 264-XVI din 11 decembrie 2008 cu privire la statutul, autorizarea și organizarea activității de interpret și traducător în sectorul justiției. Traducătorul, inclusiv cel autorizat, poartă răspundere personală pentru corectitudinea traducerii actului.

(2) Originalul înscrisului sau copia legalizată a acestuia care se traduce se anexează traducerii, cu aplicarea ștampilei și a semnăturii traducătorului autorizat pe marginile alăturate la îmbinarea a două file, astfel încât ștampila de legătură să fie aplicată pe toate filele înscrisului, care se numerotează, se capsează, se coase sau se broșează.

(3) Nu se legalizează semnătura traducătorului autorizat dacă înscrisul prezentat spre traducere este în copie simplă.

(4) Încheierea de legalizare a semnăturii traducătorului autorizat se întocmește în urma prezentării la biroul notarului a înscrisului care se traduce, precum și a traducerii acestuia, certificată de traducătorul autorizat.

(5) Modul de înregistrare, evidență și verificare a specimenelor de semnătură a traducătorilor și interpreților se stabilește de Camera Notarială.

Articolul 50. Eliberarea certificatului de proprietate

(1) În baza cererii scrise a tuturor coproprietarilor devălmași, notarul eliberează certificate cu privire la dreptul de proprietate asupra cotei-părți din proprietatea comună în devălmășie.

(2) În cazul decesului unuia sau mai multor coproprietari devălmași, certificatul de proprietate asupra cotelor-părți din proprietate comună în devălmășie se eliberează de notarul care instrumentează dosarul succesoral în baza cererii scrise a tuturor coproprietarilor devălmași și a moștenitorilor coproprietarului devălmaș decedat. În cazul în care unul dintre coproprietarii devălmași nu depune cerere în termenul acordat de notar, notarul stabilește cotele-părți conform documentelor de proprietate asupra proprietății comune în devălmășie sub rezerva prezentării de către partea interesată a hotărârii definitive privind anularea sau modificarea drepturilor în privința proprietății comune în devălmășie sau prezentarea unei încheieri judecătorești de asigurare a acțiunii care suspendă procedura de eliberare a certificatului de proprietate.

(3) În cazul decesului câtorva coproprietari devălmași, eliberarea certificatului de proprietate ține de competența notarului care primul a deschis procedura succesorală și care va solicita de la notarii care au deschis procedurile successorale după ceilalți coproprietari decedați informația cu privire la moștenitorii acestora.

(4) Pentru eliberarea certificatului de proprietate notarul verifică și extrage datele din registrele de publicitate, ținute în formă electronică, conform art. 17 alin. (2), inclusiv datele despre dreptul de proprietate comună în devălmășie a solicitanților, grevările existente asupra acestora, starea civilă a solicitanților, iar în măsura în care registrele de publicitate nu conțin informații despre ele, părțile prezintă următoarele acte:

a) actul justificativ al dreptului de proprietate asupra bunului proprietate comună în devălmășie, înregistrat conform legii, dacă dreptul asupra bunului este supus înregistrării, cu excepțiile prevăzute de lege;

b) în cazul necesității verificării altor fapte juridice necesare pentru eliberarea certificatului de proprietate, în măsura în care registrele de publicitate nu conțin informații despre ele, notarul va solicita prezentarea actelor respective.

(5) Certificatelor de proprietate li se atribuie numere diferite de înregistrare pentru fiecare coproprietar.

(6) Moștenitorilor coproprietarului devălmaș decedat nu li se eliberează certificat de proprietate, dreptul asupra cotei-părți din proprietatea comună în devălmășie a celui care a lăsat moștenirea fiind înscrisă în modul respectiv în certificatul de moștenitor în urma derulării procedurii successorale.

Articolul 51. Înregistrarea de către notar a drepturilor în Registrul bunurilor imobile

(1) Imediat după autentificarea actului juridic, contractului sau după eliberarea certificatului notarial la un drept susceptibil de înregistrare în Registrul bunurilor imobile, pînă la îndeplinirea altor proceduri notariale, dar nu mai tîrziu de sfîrșitul zilei sale de muncă, conform programului de lucru, notarul efectuează, prin aplicarea semnăturii electronice, notarea actului juridic sau a certificatului notarial în Registrul bunurilor imobile. Notarea în Registrul bunurilor imobile se efectuează doar dacă bunurile și drepturile asupra acestora, care fac obiectul actului de dispoziție sau al certificatului notarial, au fost supuse înregistrării de stat.

(2) La cererea dobînditorului, notarul care a autentificat actul juridic sau a eliberat certificatul notarial referitor la un drept susceptibil de înregistrare poate întreprinde acțiunile necesare pentru înregistrarea dreptului în Registrul bunurilor imobile.

Articolul 52. Certificarea unor fapte

(1) În vederea certificării faptelor prevăzute de lege, notarul va întocmi certificatul corespunzător, în al cărui cuprins va identifica persoana care solicită certificarea și va constata faptul certificat.

(2) Notarul certifică, în baza cererii, următoarele fapte:

- a) faptul aflării persoanei în viață;
- b) faptul aflării unei persoane într-un anumit loc;
- c) timpul prezentării înscrisului;
- d) faptul că o persoană, ca urmare a unei somații sau notificări, s-a prezentat ori nu într-o anumită zi și la o anumită oră într-un anumit loc, precum și declarația acesteia;
- e) certificarea conținutului paginilor web, programelor informatice sau a altor produse informatice;
- f) certificarea timpului preluării datelor din registrele de publicitate, ținute în formă electronică;
- g) certificarea altor fapte care nu sînt date în competența exclusivă a altor organe.

(3) Stabilirea faptelor cu participarea minorului de pînă la 14 ani se efectuează în baza cererii reprezentantului legal, iar în cazul minorului de la 14 pînă la 18 ani, la cererea acestuia, condiționat de consimțămîntul reprezentantului legal.

Articolul 53. Certificarea faptului aflării persoanei în viață

(1) Certificarea faptului că o persoană este în viață se constată de către notar prin percepția acestuia, în baza simțurilor proprii, asupra persoanei prezente în fața sa.

(2) Certificatul eliberat de notar va cuprinde elementele de identificare ale persoanei și modul în care i s-a stabilit identitatea, data identificării în format an, lună, zi, ora constatării, precum și semnătura solicitantului.

Articolul 54. Certificarea faptului aflării unei persoane într-un anumit loc

Notarul certifică faptul că o persoană s-a prezentat la sediul biroului notarial sau că aceasta s-a aflat într-un anumit loc. În acest din urmă caz, notarul se deplasează în acel loc, dar numai în limitele circumscripției sale teritoriale, pentru a constata cele solicitate.

Articolul 55. Certificarea timpului prezentării înscrisului

Înscrisul depus de solicitant pentru certificarea timpului prezentării acestuia trebuie să nu contravină legii și bunelor moravuri. Înscrisul se prezintă notarului în două exemplare, din care unul se păstrează în arhiva notarului. În cazul imposibilității prezentării înscrisului în două exemplare, se va prezenta originalul și o copie a acestuia, care va fi confirmată de solicitant prin semnătură. Girul de certificare a timpului prezentării înscrisului se face pe înscris, indicându-se persoana care l-a prezentat.

Articolul 56. Certificarea faptului că o persoană, ca urmare a unei somații sau notificări, s-a prezentat ori nu într-o anumită zi și la o anumită oră într-un anumit loc, precum și declarația acesteia

(1) Pentru certificarea faptului că o persoană s-a prezentat în urma unei somații sau notificări la o anumită zi și oră la sediul biroului notarial sau într-un alt loc, partea interesată depune, împreună cu cererea, un exemplar al somației sau al notificării și dovada comunicării acesteia către toate persoanele interesate.

(2) Notarul verifică dacă înmînarea sau comunicarea somației ori notificării s-a făcut în condițiile legii, iar în caz contrar, va cere repetarea procedurii. Neregularitățile procedurii de citare se consideră acoperite în cazul în care persoana somată sau notificată se prezintă în fața notarului.

(3) La data, ora și locul indicate în somație sau notificare, notarul dispune să se strige de trei ori la intervale de cinci minute numele și prenumele persoanei somate sau notificate.

(4) În cazul în care notarul îndeplinește procedura de certificare prevăzută la alin. (1) în afara sediului biroului notarial, acesta se poate deplasa numai în limitele circumscripției teritoriale în care își desfășoară activitatea.

(5) Declarația persoanei somate sau notificate se consemnează în certificat, semnat de notar și de părțile interesate. În cazul refuzului de a face declarația sau de a semna, precum și în caz de neprezentare a persoanei somate sau notificate, se va face mențiunea corespunzătoare în certificat.

(6) Somația sau notificarea nu este necesară la îndeplinirea certificării de fapte, dacă printr-un act autentic părțile au convenit anterior asupra tuturor elementelor care le-ar fi fost comunicate prin somație sau notificare.

(7) Certificatul se va întocmi în numărul de exemplare solicitat de parte, plus unul pentru arhivă.

Articolul 57. Certificarea conținutului paginilor web, programelor informatice sau a altor produse informatice

(1) Certificarea conținutului paginilor web se face de către notar la cererea persoanei interesate. Certificatul cuprinde identificarea solicitantului, adresa paginii de internet, numărul de pagini tipărite și data, respectiv anul, luna, ziua, ora și minutul publicării. La certificat se atașează captura de ecran tipărită pe suport hârtie.

(2) În îndeplinirea procedurii notarul poate solicita prezența unui expert sau specialist în domeniu.

(3) La certificatul solicitat notarului, indiferent de forma în care programul este prezentat de către parte, se anexează varianta tipărită, integrală sau parțială a programului/produsului, după caz.

(4) Certificatul va cuprinde identificarea solicitantului, numărul de pagini tipărite cu semnătura solicitantului la sfârșitul documentului, data, respectiv anul, luna, ziua, ora și minutul, indicarea suportului electronic pe care a fost prezentat spre tipărire, programul/produsul aflat pe CD, DVD, dispozitiv de memorie sau pe orice alt dispozitiv de stocare, precum și denumirea programului/produsului prezentat. Certificatul și documentul anexat se eliberează părții în numărul de exemplare solicitat.

(5) În îndeplinirea procedurii notarul poate solicita ca programul sau produsul să fie atestat de un expert în domeniu.

Articolul 58. Certificarea timpului preluării datelor din registrele de publicitate, ținute în formă electronică

(1) La cererea proprietarului, moștenitorului, asociatului, administratorului, precum și în cazurile prevăzute de lege, notarul confirmă timpul preluării datelor din registrul de publicitate, ținut în formă electronică, la care are acces notarul.

(2) Preluarea datelor se confirmă print-un certificat, care include, suplimentar la cele indicate la art. 24 alin. (2), denumirea registrului de publicitate, timpul preluării datelor, conform celui indicat de sistemul informațional, momentul interogării datelor din sistemul informațional al registrului de publicitate, dacă această informație este afișată de sistem, alte date relevante, inclusiv numărul cadastral al bunului imobil, corespunzătoare informației din registrul de publicitate respectiv. Dacă certificarea se efectuează în legătură cu îndeplinirea unui act notarial, timpul preluării datelor se certifică printr-o inscripție notarială, aplicată pe extrasul pe suport de hârtie al informației certificate, care include numele notarului, semnătura notarului și alte date relevante.

(2) Informația în formă electronică privind timpul preluării datelor din registrele de publicitate se imprimă pe hârtie și se anexează la certificatul întocmit sau la dosarul actului notarial îndeplinit, dacă certificarea se efectuează în legătură cu îndeplinirea unui act notarial.

Articolul 59. Transmiterea înscrisurilor

(1) La solicitare, printr-o cerere în scris, notarul transmite către destinatar prin poștă, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, înscrisul solicitantului al cărui conținut nu contravine legii. Semnătura pe cerere se legalizează notarial conform regulilor generale pentru legalizarea semnăturii.

(2) Cheltuielile legate de transmiterea înscrisului le suportă solicitantul.

(3) Notarul trimite prin poștă destinatarului, pe adresa comunicată de către solicitant, înscrisul cu o scrisoare de însoțire.

(4) La solicitarea persoanei care a cerut transmiterea înscrisului, se eliberează un certificat care confirmă transmiterea înscrisului, recepționarea sau, după caz, nerecepționarea înscrisului. La certificatul de transmitere a înscrisului se anexează o copie legalizată a confirmării de primire a scrisorii.

Articolul 60. Înregistrarea în Registrul garanțiilor reale mobiliare

(1) La cerere, notarul înscris în lista operatorilor autorizați, înregistrează în Registrul garanțiilor reale mobiliare: gajul bunurilor mobile, radierea gajului bunurilor mobile, avizul de executare a gajului, leasingul financiar și alte drepturi de garanție asupra bunurilor mobile, în conformitate cu actele normative în vigoare. La efectuarea înregistrării notarul stabilește identitatea părților și, după caz, împuternicirile reprezentantului.

(2) La înregistrarea garanției notarul nu verifică drepturile asupra bunurilor mobile grevate, valabilitatea temeiului garanției, acordul coproprietarilor, cuprinderea tuturor clauzelor esențiale ale contractului și nu este obligat să asigure aplicarea garanției asupra bunurilor în alte registre publice.

(3) Înregistrarea avizului de executare a gajului se efectuează la cererea creditorului gajist, la prezentarea copiei avizului de executare a gajului, a confirmării primirii avizului de executare a gajului de către debitorul gajist și ceilalți destinatari, potrivit dispozițiilor art. 497 alin. (1) din Codul civil și altor acte confirmative conform art. 497 alin. (10) din Codul civil.

(4) În baza cererii de înregistrare notarul verifică completarea tuturor rubricilor avizului de înregistrare, care se verifică și se semnează de solicitant. La efectuarea înregistrării notarul eliberează o confirmare de înregistrare din Registrul garanțiilor reale mobiliare. Confirmarea se înregistrează în Registrul actelor notariale.

Articolul 61. Primirea în depozit a mijloacelor financiare și/sau a instrumentelor financiare pentru a fi transmise destinatarului

(1) Notarul poate primi în depozit sume de bani și/sau instrumente financiare pentru a le transmite creditorului în baza unei cereri a debitorului, legalizată notarial, în care se va indica suma bănească și/sau descrierea instrumentelor financiare, destinatarul, temeiul nașterii obligației, data scadenței, domiciliul creditorului sau adresa de corespondență a acestuia, cu eliberarea unui certificat notarial. La cererea sa, debitorul anexează o declarație pe propria răspundere, autenticată notarial, că sumele de bani și/sau instrumente financiare au proveniență licită.

(2) Notarul care a primit la păstrare bani sau instrumente financiare va expedia de îndată la domiciliul creditorului înștiințare, prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire, în vederea informării creditorului. Dacă se constată că creditorul nu domiciliază la adresa indicată în cererea de primire în depozit sau nu se află la adresa de corespondență astfel indicată, informarea se va efectua prin publicarea unui aviz în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau într-un ziar de nivel național.

(3) Notarul trece neîntârziat banii primiți în depozit pe un cont de depozit special destinat unor astfel de operațiuni, deschis la o bancă comercială care își desfășoară activitatea pe teritoriul Republicii Moldova.

(4) Numai notarul personal este în drept să dispună de contul de depozit special și numai în folosul creditorului sau al succesorilor acestuia, la cererea scrisă a acestora, prin virament bancar, în cazul creditorului persoană juridică, sau în numerar, prin cec sau virament bancar, în cazul creditorilor persoane fizice, dacă legea nu prevede altfel. Dobânzile și alte beneficii ale banilor păstrați la contul de depozit aparțin creditorilor, proporțional sumelor depuse și timpului de păstrare, iar în cazul restituirii acestora către debitor, trec în proprietatea lui. Notarul nu poartă răspundere pentru alegerea băncii.

(5) În cazul încetării sau suspendării activității notarului, dispunerea de contul de depozit special trece în competența notarului căruia i-a fost transmisă arhiva notarului a cărei activitate a fost încetată sau suspendată.

(6) Mijloacele bănești păstrate la contul de depozit special nu constituie venitul notarului și nu pot fi urmărite în baza pretențiilor creditorilor acestuia.

(7) Instrumentele financiare primite în depozit pentru a fi transmise creditorului pot fi păstrate fie la o bancă comercială care își desfășoară activitatea pe teritoriul Republicii Moldova, fie la biroul notarului sau la orice alt depozitar în condiții de siguranță.

(8) Cheltuielile ce țin de depozitarea, transmiterea sumelor de bani și a instrumentelor financiare și înștiințarea creditorului sînt suportate de debitor, după caz, de creditor.

Articolul 62. Restituirea banilor și instrumentelor financiare transmise la păstrare în depozit

(1) Restituirea banilor și instrumentelor financiare transmise la păstrare în depozit se admite doar cu acordul scris al persoanei în folosul căreia s-a făcut depunerea sau în temeiul hotărîrii judecătorești.

(2) Dacă pe parcursul a 10 ani de la depunerea banilor sau instrumentelor financiare în depozit nici creditorul și nici debitorul nu au solicitat eliberarea sau restituirea, în temeiul hotărîrii judecătorești acestea se transmit statului, după deducerea cheltuielilor, care nu au fost achitate în avans, prevăzute în art. 61 alin. (8).

Articolul 63. Actele de protest al cambiilor

(1) Notarul întocmește acte despre protestul de neacceptare, nedatare a acceptului și neplată a cambiei în conformitate cu prevederile Legii cambiei

nr. 1527-XII din 22 iunie 1993. Actele de protest al cambiilor se întocmesc de notarul de la locul aflării debitorului. Locul unde urmează a fi efectuată plata se indică în cambie.

(2) Pentru întocmirea protestului de neplată a cambiei notarului i se prezintă cambia și cererea posesorului, în care se indică: denumirea completă și sediul trasului, data scadenței cambiei, suma cambiei, motivul protestării, locul de efectuare a cambiei. Posesorul cambiei are dreptul să solicite notarului eliberarea confirmării de primire a cambiei pentru protest.

(3) Primind cambia pentru protest, notarul verifică dacă aceasta corespunde legislației sub aspectul conținutului și al formei. În cazul în care cambia corespunde prevederilor legislației, notarul solicită trasului plata, acceptarea sau datarea cambiei. Dacă trasul plătește, acceptă sau datează cambia, notarul nu întocmește protestul cambiei, restituind-o posesorului.

(4) Dacă trasul refuză plata, acceptarea sau datarea cambiei, notarul întocmește protestul cambiei, care se înregistrează în Registrul actelor notariale. Actul de protest se înscrie pe versoul cambiei sau pe o alonjă, care reprezintă un text ce completează conținutul cambiei, anexându-se la aceasta prin coasere. Actul de protest se întocmește în două exemplare, din care unul se păstrează în arhiva notarului cu copia cambiei protestate, iar al doilea se restituie posesorului cambiei.

Articolul 64. Actele de protest al cecurilor în caz de neplată

(1) Notarul care desfășoară activitatea de la locul aflării debitorului primește cecuri pentru a le verifica spre plată în conformitate cu legislația.

(2) Notarul primește cecuri pentru a le prezenta spre plată, verificând dacă acestea cuprind mențiunile prevăzute de legislație.

(3) Pentru întocmirea protestului de neplată a cecului, notarului i se prezintă cecul și cererea posesorului, în care se indică: denumirea completă și sediul trasului, data scadenței și suma cecului. Posesorul cecului are dreptul să solicite notarului eliberarea confirmării de primire a cecului pentru protest de neplată.

(4) Notarul prezintă trasului cecul spre plată. În cazul în care trasul plătește cecul, suma obținută se transmite titularului cecului. Dacă cecul nu este plătit, notarul întocmește un protest de neplată. Protestul trebuie să fie întocmit înainte de expirarea termenului de prezentare a cecului pentru plată. Dacă cecul este prezentat în ultima zi a termenului, protestul poate fi întocmit în a doua zi lucrătoare.

(5) Actul de protest se întocmește în două exemplare, din care unul se păstrează în arhiva notarului cu copia cecului protestat, iar al doilea se restituie posesorului cecului. Actul de protest se înscrie pe versoul cecului sau pe o alonjă care se coase la cec și se înregistrează în Registrul actelor notariale.

Articolul 65. Primirea documentelor la păstrare

(1) Primirea de către notar a documentelor la păstrare se efectuează la cerere, în baza unui inventar, întocmit în două exemplare, semnat de persoana

care a depus documentele și notar. Un exemplar al inventarului se transmite persoanei care a depus documentele la păstrare, iar celălalt se păstrează în arhiva notarială.

(2) Notarul verifică documentele sau înscrisurile primite la păstrare ca acestea să nu contravină legii sau bunelor moravuri.

(3) Persoanei care a depus documentele la păstrare i se eliberează un certificat cu privire la primirea documentelor la păstrare. Deponentul avansează cheltuielile pentru păstrare pentru un termen de 10 ani.

(4) Documentele primite la păstrare se restituie la prezentarea certificatului și a inventarului de către deponent sau terțul indicat în acest scop sau în baza unei hotărâri a instanței de judecată.

(5) Dacă pe parcursul a 10 ani de la depunerea documentelor la păstrare nu a fost solicitată restituirea, în temeiul hotărârii judecătorești acestea se transmit statului, după deducerea cheltuielilor care nu au fost achitate în avans.

Articolul 66. Asigurarea probelor

(1) În scopul prevenirii dispariției ori imposibilității administrării în viitor a unei probe utile pentru dovedirea pretențiilor și justificarea obiecțiilor, precum și a altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a pricinii într-un viitor proces civil, pentru procedura specială, sau arbitraj, la cererea persoanelor interesate, notarul efectuează asigurarea probelor, înainte de intentarea procesului în instanța judecătorească sau arbitraj.

(2) Asigurarea probelor se efectuează de către notar conform prevederilor Codului de procedură civilă al Republicii Moldova privind cercetarea probei.

(3) Dacă probele necesare trebuie să fie prezentate autorităților unui stat străin, asigurarea probelor se efectuează indiferent de faptul dacă cauza, la momentul adresării persoanelor interesate către notar, se află în curs de examinare în instanța de judecată sau alte autorități ale statului străin.

(4) Persoana interesată în asigurarea probelor depune notarului o cerere care conține numele, numărul de identificare de stat al persoanei și domiciliul sau sediul solicitantului, esența pricinii, datele persoanelor care vor participa la proces, domiciliul sau sediul acestora, probele a căror asigurare se cere.

(5) În cazul asigurării probei cu martori, cererea depusă la notar, suplimentar, va cuprinde numele și domiciliul persoanelor care urmează să depună depoziții în calitate de martori, motivul solicitării asigurării probelor, faptele ce urmează a fi confirmate sau infirmate prin aceste probe.

(6) Depozițiile persoanei audiate în calitate de martor se consemnează într-un proces-verbal. Fiecare filă a procesului-verbal se întocmește în două exemplare, se semnează de martor, iar ultima filă se semnează de martor și persoanele participante la audiere, a căror semnătură se legalizează de notar. Un exemplar al procesului-verbal se eliberează solicitantului asigurării probei cu martori, iar al doilea exemplar se păstrează în arhiva notarului.

(7) Cererile și declarațiile de asigurare a probelor se depun la notar sub răspundere proprie a persoanei interesate și se autentifică notarial. Semnătura solicitantului se legalizează notarial.

(8) Dacă cererea a fost admisă de către notar, solicitantul asigurării probelor, după ce va conveni cu notarul locul, data și ora asigurării probelor, va înștiința celelalte persoane interesate despre aceasta. Neprezentarea persoanelor interesate nu va constitui un obstacol la asigurarea probelor. Faptul înștiințării se confirmă de către solicitant printr-o declarație sub răspundere proprie.

(9) În cazul pericolului de întârziere sau în cazul imposibilității de a determina cine va participa ulterior în proces, notarul este în drept să asigure probele fără înștiințarea persoanelor interesate. În acest caz, motivul neinformării persoanelor interesate va fi indicat în procesul-verbal de audiere a martorului sau de cercetare a probelor.

(10) Notarul nu asigură proba în cazul în care:

- a) cererea solicitantului nu întrunește condițiile legii;
- b) la momentul adresării către notar a persoanei interesate, cauza deja se află în curs de examinare în instanța de judecată;
- c) martorul refuză să depună mărturii în fața notarului;
- d) martorul refuză să se prezinte la biroul notarial pentru a depune mărturii;
- e) faptele ce îi sînt cunoscute persoanei audiate în calitate de martor, direct sau indirect, nu sînt cunoscute de aceasta personal;
- f) persoana audiată în calitate de martor nu cunoaște sau nu dorește să indice sursa informației sale.

Articolul 67. Dispunerea expertizei

(1) Pentru efectuarea unor cercetări metodice, cu aplicarea de cunoștințe speciale și procedee tehnico-științifice, pentru formularea unor concluzii argumentate cu privire la anumite fapte, circumstanțe, obiecte materiale, fenomene și procese, corpul și psihicul uman, notarul, din oficiu sau la cererea viitoarelor părți și alți participanți la procesul de judecată sau arbitral, poate dispune efectuarea unei expertize extrajudiciare.

(2) Viitoarele părți și alți participanți la proces sînt în drept să depună notarului o cerere de recuzare a expertului, dar nu mai tîrziu de trei zile calendaristice de la data înștiințării despre desemnarea expertului, cu indicarea motivului recuzării.

(3) Asupra dispunerii expertizei notarul emite o încheiere, care va conține:

- a) data emiterii încheierii;
- b) numele notarului care emite încheierea;
- c) dacă se dispune la cererea viitoarelor părți și alți participanți la procesul de judecată sau arbitral – numele, anul nașterii, IDNP, domiciliul solicitantului dispunerii expertizei, în cazul persoanei juridice – denumirea, sediul, IDNO, datele reprezentantului acestuia;
- d) denumirea instituției care va efectua expertiza sau numele, sediul profesional al expertului, funcția acestuia și denumirea instituției în care activează;
- e) întrebările asupra cărora urmează să se pronunțe expertul;

f) informațiile și anexele necesare și suficiente care să permită efectuarea completă a cercetării potrivit actului de dispunere a expertizei.

(4) Încheierea referitoare la dispunerea expertizei se întocmește într-un număr de exemplare egal cu cel al solicitanților plus un exemplar pentru arhiva notarului.

(5) Notarul păstrează în arhiva sa un exemplar al raportului de expertiză extrajudiciară întocmit.

Capitolul V

PROCEDURA SUCCESORALĂ NOTARIALĂ

Articolul 68. Etapele procedurii succesorale notariale

(1) Procedura succesoră notarială este procedura specială notarială necontencioasă, care are ca scop rezolvarea cauzelor succesorale.

(2) Îndeplinirea procedurii succesorale constă din următoarele etape: deschiderea procedurii succesorale, instrumentarea dosarului succesor și închiderea procedurii succesorale.

(3) În vederea îndeplinirii procedurii succesorale pentru cazul succesiunii vacante, depunerii cererii de deschidere de către creditorii defunctului, deschiderii procedurii succesorale din oficiu sau în cazul moștenirii testamentare, dacă solicitantul este în imposibilitate de a prezenta actul care confirmă decesul defunctului, notarul este în drept să solicite și să primească de la organul de stare civilă informația despre decesul persoanei și despre rudele acestuia.

Articolul 69. Competența succesoră

(1) Îndeplinirea procedurii succesorale este de competența primului notar sesizat care a înregistrat dosarul succesor în Registrul electronic al dosarelor succesorale și testamentelor.

(2) Evidența unică a dosarelor succesorale se ține în Registrul electronic al dosarelor succesorale și testamentelor.

Articolul 70. Deschiderea procedurii succesorale

(1) Pentru deschiderea procedurii succesorale, în prealabil notarul verifică dacă procedura succesoră nu a fost deschisă anterior. Notarul, primind informația despre deschiderea procedurii succesorale de alt notar, informează despre aceasta solicitantul.

(2) Procedura succesoră notarială se deschide în baza cererii corespunzătoare a oricărui dintre succesibili, creditorii masei succesorale, legatari, executori testamentari, a organelor tutelare, fiscale, precum și a oricărei alte persoane care justifică un interes legitim.

(3) În cerere solicitantul va comunica sub propria răspundere numele, prenumele, ultimul domiciliu al defunctului, data aflării despre deschiderea moștenirii, datele de stare civilă ale defunctului, cercul de moștenitori din clasa chemată la succesiune, domiciliul cunoscut al acestora, solicitarea inventarierii, alte date pertinente.

(4) În vederea deschiderii și instrumentării procedurii succesorale statul asigură accesul notarului la Registrul de stat al populației și la resursele informaționale de stat în care se conține informația despre actele de stare civilă. În cazul în care informația din aceste registre nu este disponibilă, actualizată sau suficientă pentru deschiderea succesiunii și stabilirea cercului de moștenitori, solicitantul va anexa la cererea de deschidere actul ce confirmă deschiderea succesiunii și actele ce confirmă temeiul chemării la succesiune.

(5) Procedura succesoră se consideră deschisă din momentul obținerii de către notar a confirmării de înregistrare a dosarului succesoră din Registrul electronic al dosarelor succesorale și testamentelor.

(6) Procedura succesoră se deschide după fiecare persoană care a lăsat moștenirea.

(7) În cazul decesului unei persoane care a avut ultimul domiciliu peste hotarele Republicii Moldova, notarul, prin intermediul Ministerului Justiției, va obține din țara ultimului domiciliu al defunctului, informația privind existența dosarului succesoră, după caz, a testamentului, cercul de moștenitori.

(8) După deschiderea procedurii succesorale notarul:

a) accesează Registrul de stat al populației și informația despre actele de stare civilă din resursele informaționale de stat în care această informație se conține, în vederea stabilirii cercului de moștenitori din clasa chemată la succesiune;

b) accesează Registrul electronic al dosarelor succesorale și testamentelor pentru verificarea existenței testamentelor;

c) expediază anunțul către Camera Notarială în vederea publicării informației despre deschiderea procedurii succesorale;

d) efectuează sau dispune efectuarea de către executorul judecătoresc a inventarierii patrimoniului succesoră, dacă a fost solicitată;

e) întreprinde alte acțiuni în condițiile legii.

(9) În vederea aplicării prevederilor alin. (3) și (7), dacă ultimul domiciliu al defunctului nu poate fi stabilit cu certitudine, ultimul domiciliu al defunctului se consideră locul ultimei sale reședințe temporare. În lipsă de reședință temporară sau dacă aceasta nu se cunoaște, ultimul domiciliu al defunctului se indică drept „necunoscut”.

Articolul 71. Notificarea despre deschiderea procedurii succesorale notariale

(1) Notarul în termen de cinci zile de la deschiderea procedurii succesorale, notifică toți moștenitorii, creditorii, alte persoane care au drepturi și obligații în legătură cu patrimoniul succesoră, cunoscute lui, conform prevederilor cu privire la notificare din prezenta lege.

(2) Informația despre procedurile succesorale deschise se publică pe pagina web a Camerei Notariale.

(3) Persoanele interesate al căror domiciliu este cunoscut de notar, din declarațiile depuse în cadrul procedurii succesorale, vor fi notificate despre

deschiderea procedurii, conform regulilor de notificare prevăzute în prezenta lege.

(4) Dacă notarului nu îi este cunoscut domiciliul persoanelor interesate, informația despre deschiderea procedurii succesorală se publică și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau într-un ziar național.

(5) În cazul succesiunii testamentare, notarul informează suplimentar despre deschiderea succesiunii atât moștenitorii testamentari, cât și toate celelalte persoane, în conformitate cu prevederile alin. (1) și (2). Acestea din urmă au dreptul să ia cunoștință de conținutul testamentului, inclusiv după eliberarea de către notar a certificatului de moștenitor.

(6) Persoanele menționate la alin. (1) au dreptul să primească de la notarul care instrumentează procedura succesorală informația despre persoanele care au acceptat sau au renunțat la succesiune, inclusiv informația despre acțiunile prevăzute la alin. (1)-(5) și rezultatul acestora.

(7) Cheltuielile pentru notificare și publicare sînt suportate de solicitantul procedurii succesorală.

Articolul 72. Declarațiile și cererile în cadrul procedurii succesorală notariale

(1) Declarația autentică de acceptare sau de renunțare la succesiune se depune la notarul care instrumentează procedura succesorală. Declarația de acceptare sau renunțare la succesiune poate fi întocmită prin reprezentant, cu condiția specificării acestui drept în împuternicirile acordate.

(2) Declarația de acceptare sau de renunțare la succesiune se autentifică după deschiderea procedurii succesorală.

(3) În declarația de renunțare la succesiune, solicitantul comunică sub propria răspundere numele, prenumele, ultimul domiciliu al defunctului, data aflării despre deschiderea succesiunii, datele de stare civilă ale defunctului, cercul de moștenitori din clasa chemată la succesiune, după caz, domiciliul acestora, alte date pertinente.

(4) Toate cererile și declarațiile din cadrul procedurii succesorală notariale se păstrează în dosarul succesoral. Succesorii pot prezenta pentru anexare la dosar inventarul averii succesorală, întocmit sub propria răspundere.

Articolul 73. Suspendarea procedurii succesorală

(1) Procedura succesorală se poate suspenda la cerere, iar în cazul prevăzut la lit. c) – din oficiu, prin încheiere, în următoarele cazuri:

- a) succesibilii își contestă unii altora calitatea;
- b) moștenitorii sau alte persoane interesate prezintă dovada că s-au adresat instanței de judecată pentru stabilirea drepturilor lor;
- c) dacă există dubii rezonabile privind cercul de moștenitori.

(2) În încheierea de suspendare se indică temeiul suspendării și calea de atac.

(3) La cererea părților, notarul va putea repune pe rol procedura succesorală oricând, dacă se constată încetarea cauzelor care au determinat suspendarea.

Articolul 74. Informația despre moștenire

Moștenitorul, creditorul masei succesoriale, legatarul, executorul testamentar sau alte persoane care obțin drepturi din moștenire au dreptul de a lua cunoștință de actele și probele administrate în cadrul procedurii succesoriale, inclusiv de conținutul masei succesoriale și al testamentului, dacă există.

Articolul 75. Deschiderea testamentului olograf

(1) Notarul deschide plicul ce conține testamentul olograf în baza cererii scrise a solicitantului în termen de 30 de zile lucrătoare de la data solicitării. Deschiderea plicului se face numai după decesul testatorului, cu efectuarea mențiunilor în Registrul electronic al dosarelor succesoriale și testamentelor, în baza informațiilor eliberate de organele competente privind decesul testatorului.

(2) Deschiderea plicului ce conține testamentul olograf ține de competența notarului care a deschis procedura succesorală. Dacă plicul ce conține testamentul olograf se află la păstrarea notarului, deschiderea plicului ce conține testamentul olograf este de competența acestuia. Dacă procedura succesorală nu a fost deschisă, deschiderea plicului ce conține testamentul olograf este de competența notarului sesizat.

(3) Notarul purcede la deschiderea plicului ce conține testamentul olograf numai dacă acesta nu este deteriorat și numai după informarea despre deschiderea plicului a moștenitorilor de clasa chemată la succesiune. Deschiderea plicului ce conține testamentul olograf se face în prezența a doi martori, a moștenitorului, după caz, a persoanelor care justifică un interes legitim. Lipsa moștenitorului sau neprezentarea acestuia nu împiedică procedura deschiderii plicului ce conține testamentul olograf.

(4) Notarul deschide consecutiv plicurile prin tăierea marginilor acestora, astfel încât să nu fie deteriorat conținutul plicurilor. După deschiderea plicului notarul dă citire textului testamentului și întocmește procesul-verbal. În procesul-verbal se indică circumstanțele și particularitățile legate de deschiderea plicului ce conține testamentul olograf.

(5) Procesul-verbal se întocmește în două exemplare, din care unul se păstrează cu testamentul olograf și plicurile deschise în arhiva notarului. Un exemplar al procesului-verbal, o copie legalizată a testamentului olograf și a girului de autentificare aplicată pe plic, după vizarea spre neschimbare, se eliberează pe cont propriu celor interesați.

Articolul 76. Vizarea testamentului olograf spre neschimbare

(1) Testamentul olograf va fi vizat spre neschimbare de primul notar căruia i s-a prezentat, indiferent dacă acesta va fi investit sau nu cu îndeplinirea procedurii succesoriale.

(2) Procedura de vizare spre neschimbare se îndeplinește la solicitarea persoanei care a prezentat testamentul, în prezența a doi martori, a moștenitorilor, după caz, a persoanelor care justifică un interes legitim. Lipsa moștenitorului sau neprezentarea acestuia nu împiedică vizarea spre neschimbare.

(3) Vizarea spre neschimbare a testamentului olograf se constată prin proces-verbal. Procesul-verbal va cuprinde, pe lângă datele de identificare a celor prezenți, și următoarele mențiuni:

- a) particularitățile suportului pe care este scris testamentul;
- b) numărul de pagini ale testamentului;
- c) instrumentul de scriere (pastă de pix, stilou-cherneală), precum și culoarea textului;
- d) existența ștersăturilor sau adăugirilor, cu indicarea paginii și rîndului pe care se află;
- e) reproducerea textului integral al testamentului, așa cum a fost scris de testator, precum și a adăugirilor făcute de testator. Condiția se consideră îndeplinită și prin depunerea unei copii legalizate după testamentul olograf, vizată de notar și semnată de cei prezenți, care se va anexa la procesul-verbal cu mențiunea că este parte integrantă din acesta.

(4) Dacă testamentul olograf este scris în altă limbă decît cea română, în vederea vizării spre neschimbare, se va depune și traducerea legalizată a actului. În procesul-verbal de constatare a stării materiale a testamentului olograf, se va transcrie textul tradus în limba română, anexîndu-se la procesul verbal traducerea legalizată a actului în limba străină și o copie semnată de cei prezenți la procedura de vizare a testamentului olograf.

(5) Procedurile îndeplinite de vizare spre neschimbare de către autoritățile competente din țară sau din străinătate, apostilate sau supralegalizate, după caz, sînt considerate valabile și nu vor fi reluate de notarul sesizat cu procedura succesorală.

(6) Testamentul olograf vizat spre neschimbare se înregistrează în Registrul electronic al dosarelor succesoriale și testamentelor.

(7) În cazul în care constatarea vizării spre neschimbare s-a efectuat de către notarul investit cu dezbateră procedurii succesoriale, testamentul original se depune în dosarul succesoral. În cazul în care constatarea vizării spre neschimbare s-a efectuat de alt notar, originalul testamentului olograf se va transmite notarului investit cu dezbateră procedurii succesoriale, iar dacă procedura nu a fost deschisă, originalul testamentului olograf rămîne la păstrare în arhiva notarului care a vizat spre neschimbare testamentul pînă la deschiderea procedurii succesoriale. După deschiderea procedurii succesoriale, testamentul olograf se transmite notarului care instrumentează procedura.

Articolul 77. Validarea testamentului olograf

(1) Validarea testamentului olograf este de competența notarului investit cu dezbateră procedurii succesoriale.

(2) În procedura de validare notarul sesizat pentru dezbaterea succesiunii verifică dacă testamentul corespunde condițiilor de formă și fond incidente testamentului olograf.

(3) În vederea validării testamentului olograf, vor fi citați moștenitorii legali din clasa chemată la succesiune. În cazul lipsei acestora sau neprezentării, la validarea testamentului în baza cererii moștenitorilor testamentari desemnați printr-un testament olograf sau miștic, notarul va înștiința moștenitorii legali din clasa chemată la moștenire în ordinea stabilită, iar în lipsa acestora – inspectoratul fiscal teritorial. Înștiințarea se efectuează conform art. 60 alin. (1).

(4) În cazul în care toți moștenitorii citați se prezintă și recunosc că testamentul este scris, datat și semnat de mâna testatorului, se încheie procesul-verbal de validare a testamentului olograf.

(5) Notarul dispune efectuarea unei expertize grafoscopice atunci când:

- a) succesibilii înlăturați de la moștenire, deși citați, nu se prezintă;
- b) succesibilii declară că nu cunosc scrisul defunctului;
- c) succesibilii contestă scrisul defunctului, aducând probe în acest sens;
- d) defunctul nu are moștenitori legali.

(6) În cazul în care nici legatarul și nici moștenitorul nu pot aduce probe ale scrisului defunctului sau nu sînt de acord cu rezultatele expertizei, procedura succesorală se suspendă, părțile fiind îndrumate la instanța de judecată.

(7) În cazul în care moștenitorii nu sînt de acord cu rezultatele expertizei grafoscopice, ei pot solicita efectuarea altei expertize repetate. În cazul în care unul dintre moștenitori nu este de acord cu rezultatele expertizei repetate, procedura succesorală se suspendă, părțile fiind îndrumate la instanța de judecată.

(8) În cazul în care expertiza grafoscopică confirmă că testamentul a fost scris de către testator, procesul-verbal de validare se va întocmi în prezența moștenitorului testamentar, în baza raportului de expertiză.

(9) În cazul în care în expertiza grafoscopică se constată că scrisul nu aparține testatorului, notarul va continua procedura succesorală și succesiunea se va deferi moștenitorilor legali sau altor moștenitori chemați la succesiune, după caz.

Articolul 78. Condițiile pentru executarea testamentului olograf

Înainte de a fi executat, testamentul olograf urmează a fi vizat spre neschimbare și validat.

Articolul 79. Custodia masei succesoriale

(1) Măsurile de administrare și custodie se iau de notar, la cererea persoanelor interesate, prin desemnarea unui executor judecătoresc pentru inventarierea bunurilor succesoriale și, după caz, prin desemnarea custodelui masei succesoriale.

(2) Desemnarea custodelui, desemnarea administratorului, precum și încetarea măsurilor de custodie sau încetarea măsurilor de administrare se dispun de către notar printr-o încheiere notarială.

(3) Măsurile de custodie aplicate de notar se realizează în condițiile capitolului II, titlul IV din Cartea a patra din Codul civil, în acest scop procedându-se la inventarierea bunurilor succesoriale, în condițiile prevăzute de lege. Inventarierea se poate face și din oficiu:

- 1) în interesul minorilor pentru asigurarea drepturilor lor;
- 2) în interesul statului pentru asigurarea intereselor sale;
- 3) prin excepție, când împrejurările speciale impun aceasta (incendiu, război etc.).

(4) Masa succesorală rămîne în păstrarea și conservarea moștenitorilor legali sau testamentari, care poartă răspundere pentru integritatea acestora. Dacă există pericol de înstrăinare, pierdere, înlocuire sau distrugere a bunurilor, notarul sigilează bunurile, care se transmit de către executorul judecătoresc, numit pentru efectuarea inventarului, unui custode, desemnat de notar, în baza actului de predare-primire, la care se va anexa inventarul.

(5) În cazuri de urgență, la cererea oricărei persoane care justifică un interes, punerea sigiliilor asupra bunurilor succesoriale se poate face și înainte de întocmirea inventarului, exceptîndu-se bunurile necesare membrilor familiei defunctului care au locuit cu acesta.

(6) Dacă nu există cerere anterioară pentru deschiderea procedurii succesoriale, cererea de inventariere ține loc și de cerere de deschidere a acestei proceduri. În acest scop, notarul este în drept de a solicita de la organul de stare civilă, în regim de urgență, informația necesară pentru deschiderea și înregistrarea procedurii succesoriale.

(7) Modul de efectuare a inventarierii este stabilit prin Regulament, aprobat de Ministerul Justiției.

Articolul 80. Desemnarea custodelui

(1) Pentru păstrarea și administrarea bunurilor succesoriale, la cererea persoanelor interesate, notarul va desemna un custode. Custodele se va desemna după întocmirea inventarului succesoral.

(2) Poate fi numit custode, cu acordul tuturor celor interesați, unul dintre succesibili, iar în caz contrar, o altă persoană aleasă de către notar. Dacă moștenitorul sau oricare altă persoană interesată nu este de acord cu persoana custodelui desemnat, este îndrumat să se adreseze instanței de judecată de la locul deschiderii moștenirii pentru desemnarea altui custode. Pînă la adoptarea deciziei de către instanța de judecată, responsabil de paza averii succesoriale transmise este custodele desemnat de notar printr-o încheiere notarială.

(3) Dacă în masa succesorală se includ părți sociale, acțiuni, care necesită a fi administrate pentru a asigura funcționalitatea societății, la cererea și cu acordul creditorilor, moștenitorilor, legatarilor sau altor persoane care are un drept față de masa succesorală, notarul va desemna în calitate de custode un terț sau un administrator autorizat, agreat de către aceștia. În lipsa acordului, notarul în calitate de custode va desemna un administrator autorizat.

(4) Cheltuielile pentru păstrarea și administrarea bunului succesoral, precum și cele de plată a remunerației sînt recuperate în temeiul dispoziției

eliberate de notarul din contul averii succesoriale sau, la cererea moștenitorilor, din mijloacele depuse de ei în acest scop, în depozit.

(5) Custodele desemnat prezintă darea de seamă privind cheltuielile suportate, cu anexarea documentelor justificative.

Articolul 81. Cheltuielile ce urmează a fi efectuate din contul averii succesoriale pînă la eliberarea certificatului de moștenitor

(1) Pînă la eliberarea certificatului de moștenitor și cu acordul moștenitorilor care nu au renunțat la succesiune, iar în lipsa moștenitorilor – pînă la eliberarea certificatului de succesiune vacantă, notarul dă dispoziție de compensare a cheltuielilor utile prevăzute de lege, din contul averii succesoriale.

(2) Compensarea cheltuielilor se efectuează cu prioritate din contul sumelor bănești incluse în averea succesorală, iar în lipsa mijloacelor bănești, cheltuielile se compensează din contul bunurilor incluse în averea succesorală, vîndute la licitație.

(3) Valoarea de piață a bunurilor vîndute la licitație se stabilește în baza actului de evaluare.

(4) Dispoziția notarului privind compensarea cheltuielilor se eliberează la cererea scrisă a solicitantului, însoțită de acte justificative confirmative, și este executorie din momentul emiterii.

Articolul 82. Încheierea finală în cadrul procedurii succesoriale

(1) În cadrul procedurii succesoriale, după ce notarul constată cu certitudine faptele necesare pentru justificarea cererii privind eliberarea certificatului de moștenitor, după soluționarea tuturor cererilor moștenitorilor, creditorilor masei succesoriale, legatarilor și executorilor testamentari, notarul întocmește încheierea finală a procedurii succesoriale.

(2) Moștenitorul legal lipsit de posibilitatea de a prezenta documentele care confirmă temeiul chemării la succesiune poate fi inclus în cercul moștenitorilor cu acordul scris al tuturor succesorilor din aceeași clasă succesorală. Semnăturile moștenitorilor se legalizează notarial.

(3) Încheierea finală în cadrul procedurii succesoriale este emisă de notarul care instrumentează dosarul succesoral pînă la eliberarea certificatului de moștenitor și cuprinde:

- a) antetul, numărul procedurii succesoriale sau al procedurilor succesoriale care se dezbate împreună;
- b) numele, prenumele notarului instrumentator;
- c) data emiterii încheierii;
- d) numele, prenumele și data decesului ale celui ce a lăsat moștenirea;
- e) numele, prenumele, IDNP-ul și domiciliul moștenitorilor cunoscuți;
- f) numele, prenumele, IDNP-ul și domiciliul moștenitorilor care au renunțat la succesiune;
- g) temeiul chemării la succesiune;

h) numele și domiciliul creditorilor defunctului, executorilor testamentari, legatarilor care au înaintat pretenții către moștenitori în cadrul procedurii succesorale;

i) întinderea drepturilor tuturor moștenitorilor și legatarilor;

j) patrimoniul succesoral, mențiuni privind regimul proprietății al celui ce a lăsat moștenirea;

k) mențiuni despre custodia averii succesorale;

l) termenul acordat pentru contestarea încheierii și alte date necesare;

m) semnătura și sigiliul notarului.

(4) Încheierea finală se anexează la procedura succesorale. În temeiul încheierii, în cadrul procedurii succesorale notarul redactează și emite certificatul de moștenitor.

(5) După ce se emite certificat de moștenitor pentru toți moștenitorii cunoscuți sau după ce se eliberează statului certificat de moștenitor în baza moștenirii vacante, dacă se constată lipsa altor moștenitori în afara statului, procedura succesorale se finalizează.

Articolul 83. Reluarea procedurii succesorale

La cererea scrisă a moștenitorului, procedura succesorale poate fi reluată, dacă după finalizarea procedurii succesorale se constată circumstanțe care pot determina modificarea sau retragerea certificatului de moștenitor. În acest caz, procedura succesorale se reia de notarul în a cărui arhivă se păstrează dosarul succesorale.

Capitolul VI

PROCEDURA LICHIDĂRII PASIVULUI SUCCESORAL

Articolul 84. Lichidarea pasivului succesoral

(1) În cadrul procedurii succesorale notariale, notarul care instrumentează procedura succesorale, la cererea și cu acordul tuturor moștenitorilor care nu au renunțat la succesiune, purcede la lichidarea pasivului succesoral.

(2) Procedura de lichidare a pasivului succesoral constă în:

a) recuperarea tuturor creanțelor defunctului;

b) plata tuturor datoriilor aferente succesiunii, respectiv a pasivului succesoral, indiferent dacă acestea sînt datorii ale defunctului sau datorii generate de dezbateră procedurii succesorale;

c) executarea legatelor;

d) valorificarea bunurilor mobile/imobile ale defunctului, în vederea stingerii pasivului succesoral, în cazul în care în activul succesoral nu există lichidități care să acopere pasivul succesiunii sau în cazul în care moștenitorii nu încheie cu creditorii succesiunii o convenție prin care să se stabilească modalitatea de stingere amiabilă a pasivului.

Articolul 85. Procedura lichidării pasivului succesoral

(1) Lichidarea se face de către notarul investit cu dezbateră procedura succesorală sau sub supravegherea acestuia, ori de câte ori în masa succesorală este dovedit un pasiv exigibil.

(2) Pentru stabilirea pasivului se întocmește inventarul de către executorul judecătoresc, care le solicită moștenitorilor declarații autentice sau orice alte probe despre existența pasivului și caracterul cert, lichid și exigibil al acestuia și primește cereri de la creditorii defunctului în vederea recuperării creanțelor acestora, întocmind tabloul creditorilor. Tabelul creanțelor înaintate se definitivează în termen maximum de 10 de zile de la termenul-limită de înaintare a creanțelor.

(3) Notarul investit cu soluționarea cauzei succesorală eliberează, după definitivarea tabelului creanțelor înaintate, un certificat succesoral de lichidare, care cuprinde, pe lângă masa succesorală compusă din activ și pasiv, moștenitorii și cotele ce revin acestora și acordul lor cu privire la modul de lichidare a pasivului succesoral, numirea lichidatorului și termenul de finalizare a procedurii de lichidare a pasivului succesoral.

Articolul 86. Lichidatorul pasivului succesoral

(1) Lichidarea pasivului succesoral se face de către lichidatorul desemnat în condițiile legii și menționat în certificatul succesoral de lichidare. Convenția de lichidare reprezintă acordul moștenitorilor cu privire la modul de lichidare a pasivului succesoral, care se încheie în formă autentică și are valoarea unui mandat imperativ pentru lichidatorul desemnat. Convenția de lichidare va cuprinde: numele și prenumele lichidatorului, împuternicirile acestuia și condițiile în care se vor vinde bunurile succesorală. Dacă obligațiile moștenitorilor se sting în alt mod decât prin vânzarea prin bună învoială sau prin licitație publică, prin convenție se va stabili natura juridică a actului, darea în plată, cesiunea de creanță, sau prin orice altă modalitate prevăzută de lege sau convenită de părți. Modul în care se vor stinge drepturile reale ce grevează bunurile succesorală, precum și sumele rezultate din lichidare se vor consemna într-un cont bancar deschis pe numele lichidatorului, destinat plății tuturor datoriilor succesiunii, data la care se va face lichidarea dacă părțile au stipulat un termen sau condiția de a rămâne temporar în coproprietate. Sumele rezultate din valorificarea bunurilor lichidate se depun într-un cont bancar nepurtător de dobânzi, cont deschis de notarul în scopul consemnării acestor sume.

(2) Notarul va asigura publicitatea certificatului succesoral de lichidare prin publicarea acestuia pe pagina web oficială a Camerei Notariale.

(3) Lichidarea pasivului succesoral se efectuează de către unul sau mai mulți lichidatori care vor acționa separat ori împreună, după caz.

(4) În cazul decesului lichidatorului sau în cazul în care acesta renunță ori este împiedicat să-și mai exercite funcția, el va putea fi înlocuit, respectându-se aceeași procedură ca în cazul numirii acestuia.

(5) Până la numirea noului lichidator, toate operațiunile demarate în cadrul procedurii de lichidare a patrimoniului succesoral de către lichidatorul care nu-și mai poate îndeplini atribuțiile vor fi suspendate.

Articolul 87. Desemnarea și remunerarea lichidatorului pasivului succesoral

(1) Lichidatorul care își îndeplinește atribuțiile sub supravegherea notarului poate fi desemnat:

a) de către defunct, prin testament sau prin înscris autentic, fie ca executor testamentar, fie ca lichidator;

b) de către moștenitorii defunctului, fie dintre aceștia, fie un terț;

c) de către instanța de judecată, în cazul în care nu există consens între moștenitori cu privire la desemnarea lichidatorului sau în cazul imposibilității desemnării ori înlocuirii lui de către aceștia.

(2) Lichidatorul are dreptul la remunerație stabilită de către moștenitori la momentul desemnării sale și la rambursarea cheltuielilor efectuate în cadrul procedurii de lichidare. În limitele remunerației stabilite și a cheltuielilor efectuate, creanța lichidatorului este privilegiată față de toate celelalte creanțe.

(3) Notarul poate cere instanței de judecată înlocuirea lichidatorului care se află în imposibilitate de a-și executa atribuțiile, le neglijează sau nu le respectă.

Articolul 88. Atribuțiile lichidatorului pasivului succesoral

În vederea lichidării pasivului succesoral, lichidatorul exercită următoarele atribuții:

a) realizează creanțele succesiunii;

b) achită datoriile succesiunii, utilizând în acest scop sumele existente în activul succesoral, precum și pe cele provenite din realizarea creanțelor;

c) valorifică bunurile defunctului, fapt realizat fie prin vânzarea bunurilor la licitație publică, fie prin încheierea unor acte de dare în plată cu creditorii succesiunii, în condițiile legii.

Articolul 89. Valorificarea bunurilor de către lichidator

(1) Modalitatea de valorificare a bunurilor va fi propusă de către lichidator moștenitorilor defunctului, care vor aproba propunerea lichidatorului printr-un înscris autentic.

(2) Înscrisul autentic prin care moștenitorii vor încuviința modalitatea de valorificare a bunurilor defunctului propusă de către lichidator are valoarea unui mandat imperativ.

(3) În cazul în care lichidatorul succesiunii este notarul, numit cu acordul tuturor moștenitorilor, iar moștenitorii sînt de acord cu vânzarea bunurilor prin licitație publică, notarul va proceda la valorificarea acestor bunuri.

(4) Procedura de organizare a licitației publice în cadrul căreia vor fi valorificate bunurile mobile și imobile ale defunctului va fi stabilită în

Regulamentul aprobat de Ministerul Justiției, după consultarea Camerei Notariale.

(5) În vederea finalizării procedurii lichidării pasivului succesoral, Camera Notarială organizează, la cererea notarului public instrumentator al dosarului succesoral, licitații publice de bunuri mobile sau imobile.

Articolul 90. Finalizarea procedurii de lichidare a pasivului succesoral

(1) Durata procedurii de lichidare a pasivului succesoral nu poate depăși un an calendaristic. Aceasta poate fi prelungită prin acordul tuturor moștenitorilor.

(2) La finalizarea procedurii de lichidare a pasivului succesoral, lichidatorul prezintă notarului instrumentator o dare de seamă în care se detaliază toate operațiunile îndeplinite în vederea recuperării creanțelor și modalitatea de stingere a pasivului succesoral. În cazul în care lichidatorul este chiar notarul, darea de seamă este cuprinsă în încheiere.

(3) După finalizarea procedurii de lichidare, notarul eliberează certificatul de moștenitor, iar în masa succesorală urmează a fi evidențiat produsul net al lichidării.

Capitolul VII PROCEDURA CITĂRII, COMUNICĂRII ȘI NOTIFICĂRII ÎN MATERIE NOTARIALĂ

Articolul 91. Citarea, comunicarea și notificarea în materie notarială

(1) Citarea părților și comunicarea actelor de procedură în materie notarială se face în conformitate cu dispozițiile Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, dacă prezenta lege nu stabilește altfel.

(2) Notificarea se expediază la adresa de domiciliu sau sediu a persoanei notificate, comunicată de persoana interesată, care rezultă din materialele și actele prezentate sau cea înscrisă în registrele publice, iar în cazul în care astfel aceasta nu este identificată, la adresa la care se află bunurile acesteia sau partea principală a acestora. Notificarea produce efecte atunci când ajunge la destinatar, cu excepția cazului în care aceasta presupune un efect întârziat.

(3) Notificarea poate fi făcută prin orice alte mijloace adecvate circumstanțelor dacă legea sau actul juridic nu impune o anumită cerință de formă.

(4) Notificarea ajunge la destinatar:

- a) atunci când aceasta este predată destinatarului;
- b) atunci când aceasta este predată la adresa poștală indicată de destinatar în acest scop sau, în lipsa acesteia, la sediul destinatarului persoană juridică sau domiciliul persoanei fizice;
- c) în cazul unei notificări transmise prin poștă electronică sau prin alt mijloc de comunicare individuală; sau

d) atunci cînd aceasta este pusă în orice alt fel la dispoziția destinatarului într-un loc și într-un mod care fac posibil în mod rezonabil accesul destinatarului, fără întârziere.

(5) Notificarea ajunge la destinatar după îndeplinirea uneia dintre cerințele prevăzute la lit. a), b), c) sau d), indiferent care dintre acestea este îndeplinită mai întîi.

(6) Notificarea nu produce efecte dacă revocarea acesteia ajunge la destinatar înaintea notificării sau în același timp cu aceasta.

(7) În cazul în care adresatul nu este cunoscut sau numărul acestora depășește 10 persoane, notarul efectuează notificarea prin publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau într-un ziar de nivel național. Notificarea despre deschiderea procedurii succesoriale se publică și pe pagina web a Camerei Notariale.

(8) Notificarea conține informație despre condițiile actului notarial în privința căruia acesta poate exercita un drept propriu, termenul de exercitare a dreptului, ce curge din data recepționării notificării, numele notarului și adresa biroului unde titularul dreptului urmează să exercite drepturile sale sau poate să ia cunoștință de actele care îl privesc.

(9) Transmiterea notificării se va confirma prin certificat eliberat de către notar.

Articolul 92. Modelele citației și notificărilor

Modelul citației și cel al notificării se stabilesc de Camera Notarială.

Capitolul VIII

APLICAREA LEGISLAȚIEI CU PRIVIRE LA NOTARIAT FAȚĂ DE CETĂȚENII STRĂINI, APATRIZI ȘI BENEFICIARI DE PROTECȚIE INTERNAȚIONALĂ. APLICAREA LEGISLAȚIEI ALTOR STATE. TRATATELE ȘI ACORDURILE INTERNAȚIONALE

Articolul 93. Actele notariale pentru cetățenii străini, apatrizi și persoanele juridice străine

(1) Cetățenii străini, apatrizii, beneficiarii de protecție internațională, precum și persoanele juridice străine au dreptul, ca și cetățenii și persoanele juridice din Republica Moldova, să se adreseze notarilor, misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale Republicii Moldova, pentru îndeplinirea de acte notariale.

(2) Guvernul poate stabili restricții de răspuns pentru cetățenii și persoanele juridice ale acelor state care au stabilit restricții speciale asupra dreptului cetățenilor și persoanelor juridice ale Republicii Moldova de a se adresa organelor notariale.

Articolul 94. Aplicarea normelor de drept internațional

(1) Persoanele care desfășoară activitate notarială aplică normele de drept străin în conformitate cu legislația Republicii Moldova, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

(2) Persoanele care desfășoară activitate notarială acceptă documentele întocmite în conformitate cu normele de drept internațional, precum și aplică giruri de autentificare în forma prevăzută de legea unui alt stat dacă acest fapt nu contravine legislației Republicii Moldova sau dacă decurge din tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 95. Acceptarea documentelor întocmite în alte state

(1) Documentele întocmite în alte state cu participarea autorităților competente din aceste state sau cele emise de ele se acceptă de notarii din Republica Moldova cu condiția supralegalizării lor.

(2) Documentele întocmite fără a fi supralegalizate se acceptă de notarii din Republica Moldova în condițiile prevăzute de acordurile bilaterale și internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 96. Executarea misiunilor și adresarea cu misiuni în organele de justiție ale altor state

(1) Persoanele care desfășoară activitate notarială îndeplinesc misiunile transmise lor, în modul stabilit, de organele de justiție ale altor state privind efectuarea unor anumite acte notariale, în conformitate cu regulile internaționale aplicabile Republicii Moldova, cu excepția cazurilor în care:

a) îndeplinirea misiunii ar fi în contradicție cu suveranitatea Republicii Moldova sau ar amenința securitatea ei;

b) îndeplinirea misiunii nu este de competența notarilor din Republica Moldova.

(2) Misiunile organelor de justiție ale altor state privind îndeplinirea unor anumite acte notariale se execută în conformitate cu legislația Republicii Moldova.

(3) Notarii din Republica Moldova se pot adresa în condițiile stabilite de acordurile internaționale în vigoare pentru Republica Moldova, prin intermediul Ministerului Justiției, în organele de justiție ale altor state cu misiuni privind îndeplinirea unor anumite acte notariale.

Articolul 97. Asigurarea dovezilor cerute pentru soluționarea cauzelor în organele de justiție ale altor state

(1) Notarii din Republica Moldova asigură dovezile cerute pentru soluționarea cauzelor în organele de justiție ale altor state.

(2) Actele de asigurare a dovezilor și procedura de asigurare a acestora se efectuează în temeiul dispozițiilor prevăzute de Codul de procedură civilă al Republicii Moldova.

Articolul 98. Tratatul și acordurile internaționale

(1) Dacă tratatul sau acordul internațional la care Republica Moldova este parte stabilește alte norme cu privire la actele notariale decât cele cuprinse în legislația Republicii Moldova, la îndeplinirea actelor notariale se aplică normele tratatului sau acordului internațional.

(2) Dacă tratatul sau acordul internațional la care Republica Moldova este parte pune în competența notarilor din Republica Moldova îndeplinirea unui act notarial neprevăzut de legislația națională, notarii îndeplinesc acest act notarial în modul stabilit de tratatul sau acordul respectiv.

Capitolul IX DISPOZIȚII TRANZITORII

Articolul 99

(1) Prezenta lege intră în vigoare la 6 luni de la data publicării, cu excepția art. 51 alin. (1), care intră în vigoare la 1 ianuarie 2020, și a capitolelor V și VI, care se aplică moștenirii persoanelor care au decedat la data de 1 ianuarie 2019 sau după data respectivă.

(2) Ministerul Justiției, în termen de 6 luni de la adoptarea prezentei legi, va elabora și va aproba actele necesare pentru aplicarea prezentei legi.

Capitolul X DISPOZIȚII PRIVIND AJUSTAREA LEGISLAȚIEI

(1) Codul familiei nr. 1316-XIV din 26 octombrie 2000 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 47-48, art. 210), cu modificările și completările ulterioare, se completează după cum urmează:

1. La art. 35:

a) cuvântul „iar” se exclude;

b) se completează în final cu textul „, iar în condițiile prevăzute la art. 42 și 43 – de către notar”.

2. La art. 37 alin. (1), după textul „cu excepția cazurilor prevăzute la art.36 alin.(2)”, se completează cu cuvintele „și a cazurilor în care căsătoria a fost desfăcută prin încheiere notarială”.

(2) Legea nr. 100-XV din 26 aprilie 2001 privind actele de stare civilă (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr. 97-99, art. 765), cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:

1. La art. 7 alin. (1), după cuvintele „Pe baza actelor de stare civilă” se introduce textul „, inclusiv a încheierii notariale de desfacere a căsătoriei prin acordul soților.”.

2. La art. 11 alin. (1) lit. a), cuvintele „prezentei legi” se substituie cu cuvântul „legii”.

3. La art. 18 alin. (2), după textul „a autorităților tutelare,” se introduce textul „a notarilor, în condițiile în care legea acordă acestora dreptul de acces la informațiile de stare civilă.”

4. Art. 41 se completează cu lit. d) cu următorul cuprins:

„d) încheierea notarială de desfacere a căsătoriei prin acordul soților.”

5. La art. 43 alin. (3), cuvintele „semnătura lui” se substituie cu cuvântul „declarația”, iar cuvintele „sau de persoana responsabilă din cadrul organului de stare civilă de la locul aflării soțului în cauză” se exclud.

(3) Art. 3-5, 30, 31, 33 și capitolele IV-XII din Legea nr. 1453-XV din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 154-157, art. 1209), cu modificările și completările ulterioare, se abrogă.

(4) La art. 11 din Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443-XV din 24 decembrie 2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 214-220, art. 704), cu modificările și completările ulterioare, lit. k) se modifică și va avea următorul cuprins:

„k) actele învestite cu formulă executorie, în condițiile în care legea oferă dreptul la executare silită în temeiul acestora;”.

(5) La art. 39 alin. (1) din Legea nr. 436-XVI din 28 decembrie 2006 privind administrația publică locală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 32-35, art. 116), cu modificările și completările ulterioare, lit. q) va avea următorul cuprins:

„q) legalizează semnăturile de pe documente, legalizează copiile de pe documente și ale extraselor din ele, autentifică procurile pentru primirea pensiilor, indemnizațiilor, mijloacelor bănești repartizate acționarilor fondurilor de investiții nemutuale în proces de lichidare, fondurilor de investiții pentru privatizare în proces de lichidare, pentru primirea sumelor indexate la depunerile bănești ale cetățenilor în „Banca de Economii” S.A., în proces de lichidare, precum și pentru dreptul de înregistrare, transmitere în folosință și înstrăinare a dreptului de proprietate asupra cotelor valorice din bunurile întreprinderilor agricole.”

(6) Legea nr. 161 din 18 iulie 2014 cu privire la administratorii autorizați (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 293-296, art. 605) se modifică și se completează după cum urmează:

1. Art. 1:

a) la alin. (1), cuvintele „în procesele de insolabilitate sau de dizolvare a persoanelor juridice de drept privat ori a întreprinzătorilor individuali” se substituie cu textul „de supraveghere și/sau de administrare profesionistă”;

b) alin. (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Prezenta lege nu se aplică administratorilor desemnați în cadrul procedurilor de lichidare a băncilor.”

2. La art. 2:

a) alin. (2) se abrogă;

b) alin. (1) devine alineat unic cu următorul cuprins:

„(1) În sensul prezentei legi, noțiunea de *administrator autorizat* (în continuare – *administrator*) semnifică orice persoană fizică investită potrivit legii cu atribuții de supraveghere și/sau de administrare în cadrul procedurii succesoriale, procedurii de insolvență, procedurii de dizolvare judiciară și în alte cazuri prevăzute de legislație.”

3. La art. 3, alin. (3) se abrogă;

4. La art. 4 alin. (2), cuvintele „de insolvență sau de dizolvare a persoanelor juridice de drept privat ori a întreprinzătorilor individuali” se substituie cu cuvintele „în care a fost desemnat administrator autorizat”.

5. La art. 20 alin. (2) lit. f), cuvintele „de insolvență” se exclud, iar după textul „dizolvată,” se introduce textul „administrată și/sau supravegheată,”.

6. La art. 26 alin. (1), după textul „Legea insolvenței nr. 149 din 29 iunie 2012” se introduce textul „, prezenta lege, alte acte normative relevante”.

7. La art. 28 alin. (2), după textul „actele judecătorești,” se introduce textul „dispozițiile testamentare, convenția de lichidare a pasivului succesoral, ordinele notarului privitoare la posesia, folosința sau dispunerea de bunuri în cazul custodiei masei succesoriale,”.

8. La art. 29, alin. (2) se completează cu lit. i) cu următorul cuprins:

„i) relația de căsătorie, afinitate pînă la gradul patru, rudenie, pe linie dreaptă sau colaterală pînă la gradul patru, statutul de creditor, debitor, asociat, administrator, membru al organului de conducere în ultimii 3 ani, consilier juridic, avocat, auditor sau contabil în ultimii 3 ani, ale administratorului și notarul care gestionează procedura succesorală, creditorii masei succesoriale, moștenitori, alte persoane care obțin drepturi din moștenire.”

9. La art. 31 alin. (1), după cuvintele „în procedura de dizolvare” se introduce textul „, precum și cele desemnate în cadrul procedurii succesoriale”.

(7) Art. 12 din Legea nr. 69 din 14 aprilie 2016 cu privire la organizarea activității notarilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 277-287, art. 588) se abrogă.

Președintele Parlamentului

NOTA INFORMATIVĂ la proiectul de Lege privind procedura notarială

1. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite

Prezentul proiect de lege a fost elaborat în scopul asigurării reglementării procedurii notariale în vederea adaptării la noile reglementări în materie civilă, dezvoltarea domeniului procedurii notariale, acoperirii unor lacune existente.

Implementarea acestui proiect va contribui la asigurarea unei proceduri notariale coerente și complexe, care să asigure garantarea tuturor drepturilor părților la încheierea actelor notariale și în cadrul tuturor procedurilor notariale.

Prin proiectul Legii se instituie o nouă ordine juridică de desfășurare a activității notariale. Astfel că, procedura notarială se va constitui din ansamblul procedurilor, inclusiv grațioase, prin care notarul:

- va îndeplini un serviciu de interes public prin întocmirea actelor de autoritate publică;

- va asigura exercițiul drepturilor și ocrotirea intereselor, în conformitate cu legea. Sub acest aspect, notarul va deține rolul de reprezentant neutru al intereselor, un consilier nepărtinitor pentru chestiuni juridice complexe.;

- va constata raporturi juridice civile nelitigioase;

- va dezlega unele cereri, pentru soluționarea cărora nu este necesară stabilirea unui drept potrivit față de o altă persoană. Particularitatea procedurii necontencioase notariale este reprezentată prin lipsa contrarietății de interese, altfel spus, orice procedură (în speță, cererea introdusă în fața notarului) nu va fi îndreptată împotriva unui adversar cu potențial interes în a se opune la admiterea acesteia.

2. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Astfel că, în proiect se instituie competențe lărgite ale notarului prin atribuirea unor atribuții de:

- autentificare a înscrisurilor și de legalizare a copiilor de pe înscrisuri;

- îndeplinire a acțiunilor notariale (efectuarea înregistrărilor și mențiunilor referitoare la rezervarea înstrăinării) legate de publicitatea imobiliară, ce vor fi exercitate prin intermediul Registrului bunurilor imobile;

- instrumentarea procedurii succesoriale; atare competență se menține însă, regulile de instrumentare au fost adaptate în contextul proiectului noii cărți a Codului Civil, promovat de Ministerul Justiției, referitor la capitolul moștenire, ce a schimbat clasele de moștenitori, a instituit termenul de 3 luni de renunțare la succesiune, s-au instituit diferite termene și opțiuni, noi subiecți.

- De altfel, activitatea notarială se va întemeia pe acordul dintre mostenitori cu privire la calitatea lor, la cotele părți ce le revin din succesiune, la valabilitatea dispozițiilor succesoriale și la toate celelalte elemente ale procedurii succesoriale.

Instituirea procedurii desfacerii căsătoriei de către notar va diminua sarcina asupra instanțelor de judecată în privința acestor cauze și ale organelor de stare civilă și, în consecință, va avea drept efect:

- creșterea calității actului justiției în rezultatul diminuării ponderii acțiunilor în justiție;

- diminuarea cheltuielilor suportate de persoanele care se adresează prin intermediul procedurii notariale necontencioase.

Raportată la procedura administrativă de desfacere a căsătoriei, desfacerea căsătoriei prin încheiere notarială permite părților să soluționeze în același timp, inclusiv prin încheierea actelor notariale respective și verificarea, dacă există, a condițiilor contractului matrimonial, problemele ce țin de plata indemnizației de întreținere pentru copii și/sau pentru soț, stabilirea domiciliului copilului, partajarea patrimoniului comun, aspecte privind custodia comună asupra copilului, etc. Totodată, notarul, în calitate de profesionist în materia dreptului privat, va explica părților efectele juridice ale actelor, responsabilitățile pe care și le asumă fiecare parte și drepturile ce le revin părților, inclusiv este în drept, la necesitate, să realizeze un proces de mediere între părți.

Un alt beneficiu reprezintă termenii și condițiile mai puțin rigide pe care le poate aplica notarul în procesul de desfacere a căsătoriei în fața sa, proiectul oferind posibilitatea prelungirii unor termene, sau prin degrevarea de obligația părților de a se prezenta împreună în fața notarului la expirarea termenului pentru retragerea cererii de desfacere a căsătoriei, dacă nu există copii minori sau concepuți.

3. Fundamentarea economico-financiara

Implementarea proiectului de lege nu presupune alocări financiare din contul mijloacelor bugetare.

Imediat după autentificarea actului juridic, contractului sau eliberarea certificatului notarial la un drept susceptibil de înregistrare în Registrul bunurilor imobile, notarul va efectua prin aplicarea semnăturii electronice, notarea actelor de dispoziție în Registrul bunurilor imobile. Astfel, rolul notarului este unul mai activ în raport cu asigurarea intrării în vigoare a acestora.

De asemenea, la cerere, notarul înregistrează în Registrul garanțiilor reale mobile: gajul bunurilor mobile, radierea gajului bunurilor mobile, preavizul de exercitare a dreptului de gaj, leasingul financiar și alte drepturi de garanție asupra bunurilor mobile, în conformitate cu actele normative în vigoare.

Proiectul de lege reglementează distinct cazurile și procedura de dispunere de către notar a expertizei.

4. Impactul proiectului

Proiectul legii va contribui la activitatea eficientă a notarilor și asigurarea tuturor drepturilor solicitanților actelor și procedurilor notariale, aplicarea neechivocă a procedurilor notariale, asigurarea securității raporturilor juridice civile și respectarea legii.

Ministru

Victoria IFTODI